

Konferencja Integracyjna „Szczecin - centrum wzrostu“ - Wizja Europejska -

Organizator:

DGB Okręg Północ

Anja Plewig
Helmut Uder

Przygotowanie konferencji:

Wilke, Maack und Partner

Judith Beile
Aleksandra Lewandowska
Klaus Maack

Konferencja współfinansowana jest przez Komisję Europejską.
Projekt badawczy „Szczecin - centrum wzrostu“ wspierany jest przez Fundację
im. Hansa-Böcklera.

Spis treści

Agenda	3
Powitanie Peter Deutschland, DGB Okręg Północny	6
Wizja Magistrali Bałtyckiej prof. dr Wolfgang Methling, Wicepremier i Minister Ochrony Środowiska kraju związkowego Meklemburgia-Pomorze Przednie	10
Rozszerzenie UE – jak nauka może przyczynić się do polepszenia współpracy? dr Frank Gerlach, Fundacja im. Hansa-Böcklera	19
Prezentacja wyników badań projektu Fundacji im. Hansa-Böcklera „Szczecin jako centrum wzrostu gospodarczego“ Klaus Maack, wmp consult, dr Martin Grundmann, schiff gmbh	23
Realia polityczne, cele rozwoju z punktu widzenia rządu kraju związkowego Meklemburgia-Pomorze Przednie Helmut Holter, Minister Pracy, Budownictwa i Rozwoju Regionalnego	43
Uwarunkowania przestrzenne i perspektywy rozwoju obszaru Pomorza Zachodniego prof. Zygmunt Meyer, Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego	45
Referat wprowadzający Siegfried Wack, Urząd Powiatowy Uecker-Randow, Towarzystwo Niemiecko-Polskie	49
Polska opłacalnym celem Holger Köhn, Polsko-Niemieckie Towarzystwo Wspierania Gospodarki TWG	58
Regionalna Strategia Wspierania Innowacyjności w Województwie Zachodniopomorskim Potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw w województwie zachodniopomorskim Zbigniew Pluta, ZARR - Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego	63
Potencjał naukowo-badawczy a innowacyjność - problem współpracy polsko-niemieckiej prof. Józef Hozer, Uniwersytet Szczeciński dr Christian Lis, Instytut Analiz Diagnoz i Prognoz Gospodarczych w Szczecinie	75
Szkoła polska wobec integracji z Unią Europejską Artur Gałęski, Prywatne Policealne Studium Zawodowe w Nowogardzie	83
Lista uczestników	85

Agenda

17 czerwca 2004

- 12.00 – 13.00** **Spotkanie i zimny bufet**
- 13.00 – 13.30** **Otwarcie, program, oczekiwania**
Helmut Uder, DGB Okręg Północny, Departament Polityki Gospodarczej i Zatrudnienia
- Powitanie**
Peter Deutschland, Przewodniczący DGB Okręg Północny
Mieczysław Jurek, Przewodniczący ZR NSZZ „Solidarność” Pomorze Zachodnie
- Transgraniczne centrum rozwoju: realne szanse dla regionu europejskiego czy tylko marzenia?**
- 13.30 – 14.00** **I. Założenia, warunki ramowe i strategię**
- Wizja Magistrali Bałtyckiej
prof. dr Wolfgang Methling, Wicepremier i Minister Ochrony Środowiska kraju związkowego Meklemburgia-Pomorze Przednie
- 14.00 – 15.00** **II. Perspektywy rozwoju i możliwości działania w regionie przygranicznym**
- Rozszerzenie UE – jak nauka może przyczynić się do polepszenia współpracy?
dr Frank Gerlach, Fundacja im. Hansa-Böcklera
- Krótka prezentacja wyników badań projektu Fundacji im. Hansa-Böcklera „Szczecin jako centrum wzrostu gospodarczego“
Klaus Maack, wmp consult, dr Martin Grundmann, schiff gmbh
- 15.00 – 16.00** **III. Wspólny obszar gospodarczo-rynkowy**
dr Dierk Hirschel, DGB Zarząd Federalny, Departament Polityki Gospodarczej
Ronald Janssen, Europejska Konfederacja Związków Zawodowych
- 16.00 – 16.30** **Przerwa**
- 16.30 – 17.30** **IV. Realia polityczne, cele rozwoju**
1. Z punktu widzenia rządu landu Meklemburgia-Pomorze Przednie
Helmut Holter, Minister Pracy, Budownictwa i Rozwoju Regionalnego
2. Z punktu widzenia Województwa Zachodniopomorskiego
prof. Zygmunt Meyer, Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego
- 17.30 – 18.45** **Dyskusja panelowa z ekspertami**
- 19.00** **Kolacja**

18 czerwca 2004

- 09.00 – 9.30** **Referat wprowadzający**
Siegfried Wack, Sołtys - Urząd Powiatowy Uecker-Randow,
Towarzystwo Polsko-Niemieckie
- 09.30 – 11.45** **Wypracowanie możliwości rozwoju i strategii działania w regionie przygranicznym**
- Forum 1**
- Kooperacje przedsiębiorstw podstawą zintegrowanego rozwoju gospodarczego w regionie**
Prowadzenie: Klaus Maack, wmp consult i dr Martin Grundmann, schiff gmbh
Referaty: Holger Köhn, Polsko-Niemieckie Towarzystwo Wspierania Gospodarki TWG,
Zbigniew Pluta, ZARR - Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
Longin Komołowski, były Wicepremier i Minister Pracy i Polityki Socjalnej
- Forum 2**
- Wspieranie innowacji, potencjał naukowo-badawczy i synergie**
Prowadzenie: prof. dr Hermann Ribhegge, Uniwersytet Europejski Viadrina
Referaty: prof. dr Hermann Ribhegge - Uniwersytet Europejski Viadrina, prof. Józef Hozer - Uniwersytet Szczeciński,
Artur Gałęski, Dyrektor - Prywatne Policealne Studium Zawodowe w Nowogardzie
- 12.00 – 12.30** **Krótką prezentacją wyników forum, pytania**
- Perspektywy i słowo końcowe
- Peter Deutschland, DGB Okręg Północny
- 12.30** **Zakończenie konferencji, wyjazd**

Powitanie

Peter Deutschland, Przewodniczący
DGB Okręg Północny

Powitanie

Peter Deutschland, DGB Okręg Północny

Szanowni Państwo,
Drogie Koleżanki i Drodzy Koledzy,

W imieniu DGB chciałbym Państwa serdecznie przywitać na dzisiejszej konferencji „Szczecin – centrum wzrostu. Wizja europejska“.

Jest to pierwsza większa konferencja DGB od czasu rozszerzenia Unii Europejskiej. Dlatego chciałbym również gorąco przywitać naszych polskich przyjaciół w rozszerzonej Unii Europejskiej. Prawie powiedziałbym: „Cieszymy się na wspólną pracę z Wami“, ale jest to w zasadzie zbyt ciche, ponieważ już od dłuższego czasu ściśle i skutecznie ze sobą współpracujemy w Regionie Pomerania. Tutaj w regionach ponadgranicznych Europa naprawdę egzystuje. I właśnie osoby tutaj mieszkające jako pierwsze odczuwają zarówno wady jak i zalety Europy i procesu integracji europejskiej. Należy zawsze dobrze się przysłuchiwać. W ankietach w Europie Środkowej i Wschodniej 65% ankietowanych uznało przedsiębiorstwa prywatne za grupę, która zyska. Tylko 35% widziało korzyści dla biedniejszych grup społecznych. Ale Wspólnota Europejska nie może składać się wyłącznie z kursów akcji, oprocentowania kapitału i wyobrażeń o zysku, lecz musi również troszczyć się o miejsca pracy, likwidować różnice płacowe w regionach i krajach członkowskich oraz porawiać warunki w zakresie bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia, a także gwarantować bezpieczeństwo socjalne.

Jeśli ludzie nie mają pracy, dzięki której mogą utrzymać siebie i swoje rodziny, jeśli nie widzą dla siebie perspektyw, to Europa jest im obojętna.

Ale mimo wszystko sądzę, że integracja europejska przebiegała ogólnie pozytywnie.

Jestem przekonany, że nadal tak będzie. Jesteśmy na dobrej drodze. Sekretem tego sukcesu jest współpraca.

Projekt wspólnotowy „Airbus“ pokazał, jak poprzez wspólne, polityczne wysiłki Europa stała się konkurencyjna i jak stworzone i zabezpieczone zostały miejsca pracy dla osób wysoko wykwalifikowanych. To musielibyśmy przenieść również na inne obszary, np. na stocznie, którym w niedługim będzie zagrażała ostra konkurencja z Chin.

Tylko, jeśli będziemy ściśle współpracowali w Europie, będziemy mogli sprostać tej konkurencji i będziemy w przyszłości produkować w Polsce i w Niemczech dobre statki. Nie oznacza to wcale, że będziemy wykorzystywać pracowników z sektorów niskich płac. W Europie nie da się na dłuższą metę utrzymać zróżnicowanego poziomu płacowego, a także zróżnicowanych standardów w zakresie polityki socjalnej i polityki ochrony środowiska. To na pewno doprowadziłoby do odpływu ludności. Ludzie idą tam, gdzie mogą więcej zarobić lub gdzie widzą dla siebie lepsze perspektywy. To dotyczy zarówno Niemiec Wschodnich, jak również słabych strukturalnie obszarów w Polsce. Jest to całkiem naturalny odruch.

Drogie Koleżanki i Drodzy Koledzy,
Szanowni Państwo,

to co my dziś i jutro zamierzamy uczynić jest rzeczą nową, nie tylko dla DGB.

Chcemy porozmawiać na temat perspektyw rozwoju Szczecina, regionu szczecińskiego i graniczącego regionu niemieckiego. Należałoby tutaj wkomponować ten region w większy kompleks i postrzegać jako całość z jego szansami i możliwościami.

Dzięki wspólnemu regionowi przygranicznemu mamy wielką szansę, aby móc wspólnie i aktywnie brać udział w rozwoju obszaru nadbałtyckiego. Najpóźniej w momencie rozszerzenia Unii Europejskiej Szczecin i granicząca część Przedpomorza nie leżą na skraju, lecz w środku Europy.

Centrum Szczecin ma korzystne położenie strategiczne między dużymi metropoliami europejskimi: tj. między **Regionem Öresund Kopenhagą/Malmö, Warszawą, Berlinem**, a przede wszystkim **Hamburgiem**.

Hamburg jest dla polskich produktów i towarów największym portem zamorskim.

Co jest nam bliższe niż rozbudowa połączenia Szczecin - Hamburg. Nie możemy dopuścić do tego, że staniemy się regionem tranzytowym między ekonomicznymi centrami Europy Zachodniej, w którym jedyną prosperującą gałęzią będą stacje benzynowe, gdzie tankuje się ciężarówki. W żadnym wypadku nie może tak się stać, dlatego musimy wspólnie wykorzystać naszą szansę.

Szczecin oddalony jest od polsko-niemieckiej granicy zaledwie o kilka kilometrów.

Z liczbą mieszkańców ponad 400.000 i regionem, który obejmuje prawie 1 mln mieszkańców znacznie przewyższa liczebnie powiaty i miasta po stronie niemieckiej. Myślę, że nasze interesy są tutaj zbieżne. Strona niemiecka, która w skali ogólnoniemieckiej jest relatywnie słabo rozwinięta strukturalnie i którą charakteryzuje odpływ młodych osób, potrzebuje centrum wzrostu. Tylko Szczecin może się nim stać. Z drugiej strony niemiecki region przygraniczny jest także interesujący dla Szczecina. Siła nabywcza jest tu większa niż po stronie polskiej.

My DGB – i myślę, że mogę to również powiedzieć w imieniu organizacji partnerskiej „Solidarność” - **mamy jasną polityczną wolę uczynić wszystko, aby polsko-niemiecki region przygraniczny nie został „zgnieciony” przez duże metropolie.**

- Chcemy wzmocnić **tutaj** siłę gospodarczą,
- Chcemy stworzyć **tutaj** miejsca pracy i nie będziemy akceptować wysokiego bezrobocia po obu stronach granicy,
- Chcemy zaoferować mieszkańcom perspektywy życia **tutaj** w ich kraju ojczystym.

„Go west”, a więc odpływ obywateli/ -i do centr zachodnioeuropejskich nie może być naszym celem politycznym.

Szczecin ma potencjał – takie jest moje pierwsze wrażenie po zapoznaniu się z wynikami projektu badawczego i może stać się centrum całego regionu.

Mocne strony to: nadbałtyckie i nadodrzańskie położenie, przemysł morski, branża spożywcza, meblarska, turystyczna, jak również baza naukowa dzięki szkołom wyższym i policealnym.

Jeśli Szczecin ma stać się centrum gospodarczym, musi sam zaakceptować tę rolę.

Dotyczy to zarówno strony niemieckiej, która musi zaakceptować to, że gospodarcze **centrum grawitacyjne** mogłoby być w regionie szczecińskim i musiałyby być tworzone wspólnie przez Niemców i Polaków. Ale należy również stworzyć sprzyjające ku temu warunki. Wymienię tu tylko sprawną infrastrukturę transportową czy wzmocnienie centralnych punktów rozwoju gospodarczego. Wspólny rozwój gospodarczy, rynkowy i socjalny nie zostanie osiągnięty przez wzajemne żądania. Potrzebujemy wspólnych gremiów, które będą tworzyły strategie, projekty oraz wskazywały misję i pola działania. Tutaj możemy uczyć się od metropolii Hamburg. Jest ona wynikiem wieloletniego procesu twórczego, w którym brało udział wiele grup. W odniesieniu do centrum wzrostu Szczecina oznaczałoby to powołanie

politycznej grupy sterującej składającej się z decydentów reprezentujących miasto, województwo, powiaty, gospodarkę, a także przedstawicieli „Solidarności” i DGB, którzy by wspólnie koordynowali i realizowali ten proces.

Rozwój musiałby być wspierany fachowo i politycznie przez rządy w Warszawie i w Berlinie oraz przez województwo zachodniopomorskie i rząd kraju związkowego Meklemburgia-Pomorze Przednie, a także Komisję Europejską w Brukseli.

Należy połączyć wszystkie siły, które chcą tworzyć wspólny przyszłościowy region.

Szanowni Państwo,

realizacja europejskiej wizji, czyli stworzenie wspólnego centrum wzrostu, jest fascynującym zadaniem.

Jest to możliwe dzięki wspólnym wysiłkom i równorzędnemu, sprawiedliwemu partnerstwu. Tylko wtedy zrealizujemy szansę na lepszą przyszłość, jeśli będziemy siebie postrzegali jako wspólny region. To oznacza ciężką pracę. Konflikty są również nieuniknione. Będziemy potrzebowali cierpliwości i czasu, ponieważ nowe wspólne struktury muszą się rozwinąć. Ale ta praca się opłaca. Życzyłbym sobie, aby konferencja ta była dla nas ważnym krokiem w tym kierunku.

Wizja Magistrali Bałtyckiej

prof. dr Wolfgang Methling
Wicepremier i Minister Ochrony Środowiska
Meklemburgia - Pomorze Przednie

Wizja Magistrali Bałtyckiej
prof. dr Wolfgang Methling, Wicepremier i Minister Ochrony Środowiska kraju
związkowego Meklemburgia - Pomorze Przednie

Szanowny Panie Marszałku,
Szanowny Panie Przewodniczący,
Szanowni Państwo,

na początku chciałbym przekazać pozdrowienia od Premiera naszego kraju związkowego Pana dr. Ringstorffa. Ponieważ nie mógł on przybyć osobiście, prosił mnie o zabranie głosu na temat warunków ramowych współpracy ponadgranicznej.

Chętnie podjąłem się tego zadania, ponieważ jako polityk PDS uznaję związki zawodowe za bardzo ważnego partnera w sojuszu.

Pan Minister Holter przybędzie dziś po południu i również wypowie się na temat konkretnych potencjałów, które Szczecin jako centrum posiada dla całego regionu pomorskiego. Dlatego pozwólcie Państwo, że zajmę się nadrzędnymi punktami rozwoju w obszarze UE, a w szczególności w obszarze Bałtyku.

Główne tematy, które nas interesują to:

- ustanowienie konstytucji UE i związane z tym zmiany instytucjonalne
- realizacja procesu rozszerzenia UE
- tworzenie unijnej polityki strukturalnej po roku 2006
- reforma wspólnej polityki agrarnej
- rozwój sieci transeuropejskiej
- udział w unijnym procesie wspierania badań naukowych
- kwestia bezpieczeństwa morskiego w obszarze Bałtyku

1. Rozszerzenie Unii Europejskiej

Rozszerzenie Unii Europejskiej 1 maja 2004 o 10 krajów członkowskich ma bez wątpienia ogromne znaczenie dla wyżej wymienionych zagadnień kluczowych.

Dla Meklemburgii-Pomorza Przedniego oznacza to naturalny rozwój integracji europejskiej na Wschód. Nasze wcześniejsze peryferyjne położenie w Unii Europejskiej ulega zmianie. Nasz kraj otrzymuje możliwość rozbudowy funkcji pomostu w obszarze nadbałtyckim i partycypowania w gospodarczym rozwoju regionu.

Historii Unii Europejskiej zawsze towarzyszyło przyjmowanie nowych członków. Ale tym razem jest to coś szczególnego, ponieważ z wyjątkiem Malty i Cypru chodzi tu o byłe kraje RWPG. Jest to naprawdę historyczny moment, który chociażby tylko ze względu na długotrwałe zabezpieczenie pokoju na naszym kontynencie zasługuje na szczególne uznanie. Dlatego jest naszym obowiązkiem, podjąć każdy trud, aby integracja „nowych“ państw powiodła się.

Nie będzie to proste, jeśli uświadomimy sobie, że powierzchnia UE zwiększyła się o 23%, liczba ludności o 20%, a produkt krajowy brutto tylko o 5%. Różnice warunków życia w porównaniu z krajami 15-ki są ogromne, szczególnie w Polsce i krajach nadbałtyckich. W tym obszarze występuje też największe ryzyko, co jest przyczyną wielu obaw, szczególnie rozpowszechnionych w Niemczech Wschodnich i w Meklemburgii - Pomorzu Przednim. Powrócę jeszcze do tego tematu. Kraje kandydackie musiały przejść bolesny proces adaptacyjny umożliwiający im zastosowanie unijnych norm prawnych w prawie krajowym.

Wraz z datą akcesji 1 maja 2004 istniejące stosunki ulegną co prawda zmianie, ale tylko w niewielkim stopniu.

Wiele przepisów przejściowych powinno z jednej strony chronić nasz rynek pracy, z drugiej strony dać nowym krajom członkowskim więcej czasu na adaptację.

Na pierwszym miejscu należy wymienić przepisy przejściowe w zakresie **swobodnego przepływu pracowników** oraz **swobodnego świadczenia usług**. Odnośnie Polski ustalono:

- istnieje możliwość ograniczenia dostępu do rynku pracy dla polskich pracowników maksymalnie do 7 lat
- oferowanie usług z Polski na terenie Meklemburgii-Pomorza Przedniego i odwrotnie będzie w zasadzie możliwe od momentu akcesji. Polskie przedsiębiorstwo, np. działające w sektorze opieki społecznej (opieka ambulatoryjna) lub w sektorze architektury ogrodowej może również oferować i wykonywać usługi w Meklemburgii-Pomorzu Przednim. W porównaniu z obecną sytuacją jest to wielka zmiana, ponieważ sektor usługowy jest obecnie nadal mocno limitowany.
- Niemcy i Austria - tak długo, jak długo będą stosowały środki ograniczające swobodny przepływ pracowników, mają prawo ograniczania możliwości świadczenia usług transgranicznych przez polskich zatrudnionych. Dotyczy to następujących branż: budownictwo i związane z nim usługi, prace porządkowe, wyposażenie wnętrz. W praktyce oznacza to, że w przypadku budowy, przebudowy czy renowacji polskie przedsiębiorstwa budowlane nie mogą pracować na terenie Meklemburgii-Pomorza Przedniego, ale Polak prowadzący własną działalność np. hydraulik, elektryk czy sprzątający może oferować swoje usługi. Przepis obowiązuje obie strony.
- wzajemne ograniczenia są również możliwe w sektorze transportu towarów i osób.

Na życzenie Polaków ustalono ogólnie 40 przepisów przejściowych. Dotyczą one następujących dziedzin: swobodny przepływ towarów, swobodny przepływ osób, swobodny przepływ usług, swobodny przepływ kapitału, prawo spółek handlowych, polityka wolnej konkurencji, rolnictwo, rybołówstwo, transport, podatki, polityka socjalna i zatrudnienia, energie, telekomunikacja, ochrona środowiska i budżet.

Ważnym przyładem jest 12-letni okres przejściowy, podczas którego nie jest możliwe nieograniczone nabywanie gruntów rolnych i leśnych przez osoby z innych krajów członkowskich. Obywatele Unii, którzy osiedlili się w Polsce i którzy dzierżawią grunty rolne i sami je zagospodarowują, otrzymają po upływie 3-7 lat okresu dzierżawczego prawo do ich nabycia.

Porozumienie Schengena będzie obowiązywało w Polsce dopiero kilka lat po akcesji, tzn. kontrole personalne na granicy polsko-niemieckiej na razie pozostaną.

2. Kształtowanie się unijnej polityki strukturalnej

Euro nie zastąpiło jeszcze z dniem 1.05.2004 waluty krajowej w nowych krajach członkowskich.

Dla Meklemburgii-Pomorza Przedniego europejska polityka strukturalna ma ogromne znaczenie. Fundusze strukturalne są najważniejszym europejskim instrumentem wspierającym, który będzie wykorzystany w Meklemburgii. Wsparcie obszaru objętego celem 1 znacznie przyczyni się do przezwyciężenia deficytów strukturalnych w kraju.

Pomimo postępów, które do tej pory zrobiliśmy, socjalno-gospodarcze warunki ramowe są nadal trudne. Produkt krajowy brutto nie wykazał w latach 2000-2002 wzrostu. W przemyśle

przetwórczym trend rozwojowy lat wcześniejszych nadal się utrzymał, chociaż nie zdołał całkowicie zrekompensować strat wynikłych z redukcji w przemyśle budowlanym i innych branżach. Odpływ ludności, szczególnie osób młodych, nadal ma miejsce. Sytuacja na rynku pracy w większości branż nie polepszyła się.

Kraj Meklemburgia-Pomorze Przednie jest dlatego bardzo zainteresowany dyskusją i współdziałaniem w kwestii przyszłości europejskiej polityki regionalnej i strukturalnej oraz włączeniem swoich punktów widzenia w proces dyskusji, który poprzez **sprawozdanie spójności** wkracza teraz w decydującą fazę.

Przedstawione tu wyobrażenia Komisji Europejskiej odnośnie przyszłego kształtu polityki spójności odpowiadają interesom kraju Meklemburgia - Pomorze Przednie:

Do roku 2006 włącznie rozszerzenie UE nie ma bezpośredniego wpływu na wielkość kwoty środków unijnych, które Meklemburgia-Pomorze Przednie otrzyma. Dotyczy to zwłaszcza środków z funduszy strukturalnych oraz pomocy bezpośredniej dla rolników. Jeśli chodzi o okres po roku 2006 pertraktacje dopiero się rozpoczęły, a więc nie można się jeszcze konkretnie na ten temat wypowiadać. Jedno jest jednak pewne, jeśli płatnicy netto, do których zaliczają się także Niemcy, nie wyrażą zgody na podwyższenie składki członkowskiej, kwota ta zostanie rozdzielona pomiędzy znacznie szerszy krąg regionów i krajów słabo rozwiniętych strukturalnie. Podczas sporządzania planów rząd kraju związkowego Meklemburgia-Pomorze Przednie w sposób realistyczny zakłada zmniejszenie się kwoty środków unijnych po roku 2007.

Komisja Europejska proponuje skoncentrowanie środków z Funduszu Spójności na trzech priorytetach wspólnotowych, które chciałbym krótko omówić:

a) Konwergencja: wspieranie rozwoju i zatrudnienia w najbardziej zapóźnionych krajach członkowskich i regionach

Priorytet ten można porównać z obecnym celem 1. W pierwszej kolejności obejmuje on regiony, w których PKB na mieszkańca wynosi mniej niż 75% średniej UE-25. Równocześnie przewiduje się terminowe wsparcie regionów, w których PKB na mieszkańca wynosi więcej niż 75% średniej UE-25, ale mniej niż 75% średniej UE-15 (tzw. efekt statystyczny). Proces ten będzie przebiegał w okresie 2007-2013 w sposób degresywny i zakończy się w roku 2013 bez dalszej fazy przejściowej.

Z dzisiejszych obliczeń wynika, że Meklemburgia-Pomorze Przednie w następnym okresie programowania funduszy strukturalnych nie osiągnie progu 75%. Na dalsze decyzje w sprawie otrzymania najwyższej kwoty środków unijnych wpływ będzie miał okres 2001-2003. Europejski Urząd Statystyczny Eurostat potwierdził na razie dane za rok 2001, z których wynika, że PKB na mieszkańca w Meklemburgii-Pomorzu Przednim wynosił 72,3% średniej UE-25. Spadek poziomu dochodów na mieszkańca w Meklemburgii-Pomorzu Przednim oznacza utrzymanie statusu regionu objętego celem 1 - również po roku 2006.

b) Regionalna konkurencyjność i zatrudnienie: przewidywanie i promowanie zmian

Tutaj chodzi o następujące zagadnienia: innowacyjność i społeczeństwo oparte na wiedzy, polepszenie dostępu, usługi dla obywateli i środowisko naturalne. Regiony, które ze względu na pozytywny rozwój gospodarczy nie spełniają warunków priorytetu konwergencji, otrzymają większą kwotę ograniczoną terminowo. Będzie to degresywne wsparcie finansowe.

Po drugie polityka spójności zgodnie z priorytetami politycznymi ustalonymi w Europejskiej Strategii Zatrudniona powinna pomagać ludziom w przewidywaniu i dostosowywaniu się do rozwoju gospodarczego. Cel ten powinien zostać osiągnięty poprzez środki wspierające w

zakresie: pełnego zatrudnienia, warunków miejsca pracy, produktywności pracy i integracji społecznej.

Dla mnie jako ministra ochrony środowiska jest szczególnie ważne, że UE kładzie nacisk na ochronę środowiska przed potencjalnymi, negatywnymi skutkami rozwoju gospodarczego oraz próbuje zahamować eksploatację rabunkową nieodnawialnych zasobów naturalnych. Długoterminowe cele gospodarcze i socjalne Unii muszą być zgodne z liniami działania wytyczonymi w ramach szóstego programu na rzecz ochrony środowiska.

c) Europejska współpraca terytorialna: wspieranie zharmonizowanego i zrównoważonego rozwoju na całym terytorium Unii

Bazując na doświadczeniach obecnej inicjatywy INTERREG Komisja Europejska proponuje stworzenie nowego celu dla wszystkich regionów wzdłuż wewnętrznych i zewnętrznych granic (granice lądowe i morskie). Cel promowałby współpracę na płaszczyźnie ponadgranicznej i ponadnarodowej. Wspólnoty sąsiedzkie miałyby możliwość rozwiązywania wspólnych problemów takich, jak: rozwój obszarów wiejskich, miejskich i przybrzeżnych, promocja stosunków gospodarczych, wsparcie w tworzeniu sieci MŚP. Działania opierałyby się o doświadczenia zdobyte wcześniej w ramach współpracy ponadgranicznej, a zwłaszcza w zakresie partnerstwa, wieloletniego planowania programów i kofinansowania.

3. Wspólna polityka agrarna

Oprócz tych trzech nowych celów priorytetowych ważne strategicznie, zarówno dla Meklemburgii-Pomorza Przedniego, jak i Republiki Polskiej jest dalsze tworzenie wspólnej polityki agrarnej. Ze względu na ograniczenia czasowe tylko krótko wypowiem się na ten temat.

O tym, że wspólna polityka agrarna wymaga przeprowadzenia gruntownej reformy było wiadomo zanim podjęto decyzję o rozszerzeniu Unii o 10 nowych państw członkowskich. Od roku 2005 zostanie zmieniony system finansowy bądź system dopłat bezpośrednich. Nowe kraje członkowskie od razu będą podlegały nowemu systemowi. W gruncie rzeczy chodzi o rozgraniczenie wielkości produkcji od dopłat, tzn. intensyfikacja produkcji nie może być nadal uzależniona od wypłacanych premii. Poza tym dopłaty bezpośrednie powinny być ściśle związane z utrzymywaniem standardów w zakresie ochrony zwierząt, rolnictwa ekologicznego i ochrony środowiska naturalnego, czyli celów, które Meklemburgia Pomorze Przednie stanowczo wspiera.

Komitet mediacyjny Bundestagu i Bundesratu powinien zakończyć jutro pertraktacje w sprawie wprowadzenia wytycznych unijnych do prawa niemieckiego w zakresie wspólnej polityki agrarnej. Meklemburgia - Pomorze Przednie wzięła aktywny udział w tym procesie, mając na uwadze interesy swoich rolników.

4. Rozwój transeuropejskiej sieci transportowej

Mamy świadomość, że w ciągu najbliższych lat ruch transportowy drastycznie wzrośnie - i to nie tylko w obszarze nadbałtyckim. Dlatego słuszne jest to, że polityka transportowa stanowi w Unii jeden z centralnych punktów rozwoju. Prognozy przewidują, że ogólna suma przewiezionych towarów w obszarze nadbałtyckim zwiększy się do roku 2015 dwukrotnie, czyli z 500 mln ton do 1 mld.

Jeśli chodzi o transgraniczny ruch towarów między Polską a Niemcami, przewidujemy nawet trzykrotny wzrost.

Chcąc podoląć potrzebom wynikającym ze wzrostu ruchu transportowego i równocześnie chcąc stworzyć bardziej zrównoważone relacje między przewoźnikami Komisja Europejska proponuje m.in. budowę morskich szlaków szybkiego ruchu. Tzw. morskie autostrady

powinny zostać wintegrowane w transeuropejską sieć korytarzy transportowych (TEN) i powinny być w tej formie promowane. Rząd kraju związkowego wspiera ten zamysł. Przykładem konkretnego zastosowania konceptu autostrady morskiej mógłby być projekt „Via Mare Balticum“. Jego celem jest utworzenie systemu transportowego w oparciu o przewozy ro-ro i przewozy kontenerowe, a także opracowanie koncepcji placówki odprawy portowej koniecznej dla realizacji tego celu. Projekt realizowany jest przez kraj związkowy Meklemburgia-Pomorze Przednie, porty w Rostoku, Sassnitz/Mukran oraz partnerów i inne kraje w obszarze bałtyckim.

5. Bezpieczeństwo morskie na Morzu Bałtyckim

Ściśle z tym powiązane są pytania dotyczące bezpieczeństwa morskiego na Morzu Bałtyckim. Niestety najpierw musiało dojść do katastrofy tankowca „Prestige“ w pobliżu wybrzeży Hiszpanii, aby problem ten został poważnie potraktowany.

W obszarze Bałtyku występuje ścisła współpraca w zakresie transportu towarów niebezpiecznych między następującymi krajami: Meklemburgia-Pomorze Przednie, Szlezwik-Holsztyn, Polska, Skandynawia oraz kraje nadbałtyckie. Żądania, które rząd kraju Meklemburgia-Pomorze Przednie od dawna wysuwa, należą obecnie po części do standardów Unii Europejskiej; są one szybciej i bardziej rygorystycznie egzekwowane również wobec International Maritime Organisation - IMO.

- jak najszybszy zakaz ruchu tankowców jednokadłubowych
- zmniejszenie zbiorników
- zaostrzone kontrole zbiornikowców starszych niż 15 lat
- opublikowanie „czarnej listy“ statków, które „podpadły“
- stworzenie sieci portów awaryjnych
- wprowadzenie obowiązku pilotażu morskiego na trudnych odcinkach Bałtyku

Dla bezpieczeństwa morskiego w rejonie Bałtyku decydujące będzie to, jak szybko Rosja będzie w stanie dostosować się do tych żądań.

6. Ruch ponadgraniczny

Należy podkreślić, że w związku z ruchem ponadgranicznym, szczególnie na wyspie Uznam prowadzone są intensywne działania w celu realizacji terminu otwarcia przewidzianych przejść granicznych Garz-Świnoujście, Hintersee-Dobieszczyn i połączenia kolejowego Ahlbeck-Świnoujście.

Jeśli wszystko przebiegnie zgodnie z planem, na początku roku 2006 zostaną otwarte przejścia graniczne Garz-Świnoujście i Hintersee-Dobieszczyn - przeznaczone dla ruchu pieszych, rowerzystów i autobusów.

Projekt rozbudowy połączenia kolejowego linii Usedomer Bäderbahn (UBB) od Ahlbecku/granica do Świnoujścia ma szczególne znaczenie zarówno dla ludności, jak i dla zwiększającego się ruchu turystycznego. Projekt zostanie sfinansowany ze środków programu INTERREG. Przebieg linii został uwzględniony w planach przestrzennych miasta Świnoujście. Do wyjaśnienia pozostaje kwestia finansowania i zarządzania. Rząd krajowy nadal usilnie śledzi realizację planu.

7. Program ramowy Unii Europejskiej - prace badawcze

Pozwólcie Państwu, że w kilku zdaniach przedstawię centralne punkty programu ramowego UE dotyczącego prac badawczych. Mam wrażenie, jakby program był specjalnie stworzony dla Meklemburgii-Pomorza Przedniego.

- nauki biologiczne / biotechnologia
- jakość artykułów spożywczych / bezpieczeństwo zdrowotne żywności
- zrównoważony rozwój – m.in. w zakresie komunikacji, energii, systemów ekologicznych

Wnioski o przyznanie środków finansowych mogą składać przedsiębiorstwa, placówki naukowo-badawcze, szkoły wyższe, a nawet osoby prywatne. Przykładem międzynarodowych kooperacji w zakresie prac badawczych w rejonie Bałtyku są BioCon Valley® i Scan Balt.

Pod kierownictwem kraju Meklemburgia-Pomorze Przednie BioCon Valley® sp. z o.o. wraz z 11 partnerami złożyła wniosek o zatwierdzenie projektu badawczego w ramach 6. programu ramowego. Termin realizacji wynosi 2 lata, a budżet 800 tys. euro. Wniosek został pozytywnie rozpatrzony. Obecnie trwają pertraktacje co do umowy. Zakłada się, że zostanie ona podpisana latem 2004 roku (projekt „ScanBalt Competence Region - a model case to enhance European competitiveness in life sciences, genomics and biotechnology for health on a global scale”).

Pomiędzy uczelniami, szkołami i innymi placówkami oświatowymi kraju Meklemburgia - Pomorze Przednie a placówkami krajów obszaru Morza Bałtyckiego istnieją liczne kontakty i umowy o współpracy. Od czerwca 2003 współpraca ta została dodatkowo wzmocniona przez International Research Council. W ramach rady badawczej, powołanej z inicjatywy Meklemburgii - Pomorza Przedniego, ministrowie gospodarki, oświaty i kultury z Litwy, Łotwy, Estonii, Polski i Meklemburgii - Pomorza Przedniego chcą wspólnie dyskutować na temat polityki gospodarczej oraz wykorzystać wspólne doświadczenia i możliwości.

Szanowni Państwo,

jestem ministrem ochrony środowiska i chcę wykorzystać tę okazję, aby opowiedzieć Państwu nieco na temat nadzwyczaj owocnej współpracy z Województwem Zachodniopomorskim w zakresie ponadgranicznej ochrony środowiska.

W roku 1991 Meklemburgia – Pomorze Przednie i Województwo Zachodniopomorskie powołały wspólną Komisję ds. Ochrony Środowiska. Okazała się ona ważnym instrumentem w regularnym ocenianiu stanu współpracy i ustanawianiu nowych celów i punktów kluczowych. Jesienią odbędzie się 11 spotkanie Komisji, tym razem po stronie polskiej. W ostatnich latach w obu krajach współpracownicy/ i -cy zarządów ds. ochrony środowiska wspólnie z innymi partnerami nawiązali ściśle kontakty w następujących dziedzinach: gospodarka wodno-ściekowa, ochrona mórz i wybrzeży, ochrona przyrody, ponadgraniczne zapobieganie awariom, nauka i edukacja ekologiczna. Pracujemy nad następującymi zagadnieniami:

- stworzenie ponadgranicznego rezerwatu przyrody „Gottesheide - Jezioro Świdwie“
- wymiana informacji dotyczących głównych punktów pracy na temat ochrony przed hałasem, wykorzystania potencjału energetycznego bio-masy
- omówienie kwestii handlu emisjami
- wymiana informacji i doświadczeń w zakresie gospodarki odpadami
- kontynuacja badań w związku z zaopatrzeniem w wodę we wschodniej części wyspy Uznam i ponadgranicznym monitoringiem zbiorników wodnych,
- wspólne sprawozdanie o jakości powietrza
- planowanie wspólnych, ważnych dla środowiska działań badawczych
- projekty na rzecz zrównoważonego rozwoju

Od roku 2000 wspólnie pracujemy nad Regionalną Agendą 21 „Zalew Szczeciński – region dwóch narodów“. Ważnym postępowaniem w pracy nad ponadgraniczną agendą było otwarcie biura agendy w czerwcu w mieście Rothenklempenow. Biuro powstało w ramach projektu zintegrowanego zarządzania pasem wybrzeża.

Szanowni Państwo,

należało by wymienić jeszcze wiele innych punktów.

Nic nie powiedziałem na temat zaawansowanej współpracy przedsiębiorstw z wielu innych branż. Uczyni to pan Minister Holter - dzisiaj po południu. W moich wypowiedziach nie podjąłem też tematu współpracy w następujących dziedzinach:

- bezpieczeństwo
- turystyka
- kultura i sport
- wymiana młodzieży

Właśnie tutaj w tych dziedzinach od lat podejmuje się różnorodne działania w całym obszarze Morza Bałtyckiego, a zwłaszcza w polskich regionach przygranicznych. Jako hasło chciałbym tylko podać Euroregion Pomerania.

Jestem również przekonany o konieczności dalszych wysiłków w celu całkowitego zlikwidowania bariery kulturowej, językowej, psychologicznej występującej między naszymi narodami. Trud ten na pewno się opłaci. Jeśli nie pozyskamy serc ludzi – niska frekwencja w całej Europie w wyborach do parlamentu UE jest jednym ze wskaźników, który udowadnia, że droga przed nami jeszcze daleka – UE nigdy nie stanie się całością.

Pan Uder z DGB Północ prosił mnie w liście o przedstawienie wizji, jaką mam lub którą rząd kraju przewiduje dla regionu przygranicznego za 20 lat. Według słownika wyrazów obcych słowo „wizja“ oznacza zjawienie się, wyśniony obraz, zarys przyszłości. W każdym bądź razie wizja nie jest automatycznie iluzją.

Często jest jednak tak, że politycy bardzo szybko są ściągani na ziemię do rzeczywistości. Dobrze byłoby, jeśli wyrównalibyśmy poziom życia w obszarze Bałtyku, ale nie poprzez obniżenie standardu życia u nas, lecz poprzez postawienie sobie w nowych krajach członkowskich celu osiągnięcia jak najwyższego poziomu.

Europejski obszar gospodarczy znajduje się w zaawansowanym stadium rozwoju.

Szanse na rozwój gospodarczy po obu stronach granicy w całym obszarze Bałtyku bez wątplenia istnieją. Należy je wykorzystać.

Konkurencja będzie wzrastać, a nasze przedsiębiorstwa będą musiały jej sprostać. I to nie tylko przedsiębiorstwa, które od początku nastawione były na eksport, lecz także przedsiębiorstwa małe i bardzo małe.

Rząd kraju nadal będzie wspierał ten proces oraz będzie starał się stworzyć korzystne warunki ramowe na rzecz rozwoju gospodarczego.

Na koniec chciałbym Państwu powiedzieć, że bez silnych związków zawodowych, przedstawicieli grup pracujących rozwój gospodarczy może prowadzić w nowych krajach członkowskich do osiągnięcia wysokich wskaźników wzrostu, ale dla szerokiej masy ludzi wcale nie musi oznaczać to wyrównania poziomu życia.

Problemów, które mamy w naszym kraju i które są do przewidzenia nie da się rozwiązać bez ponadgranicznej solidarności ludzi. Z jednej strony mam na myśli pracę „na czarno“, z

drugiej strony przenoszenie się zakładów z Niemiec do Europy Wschodniej w celu płacenia jeszcze mniejszych wynagrodzeń za pracę.

Musimy stworzyć zamknięte łańcuchy tworzenia wartości dodanej, które gwarantują stabilną gospodarkę i stałe miejsca pracy.

Dalczego nie miałyby się udać stworzenie ponadgranicznego regionalnego łańcucha w zakresie surowców, energii, gospodarki i kultury.

Przykładem takiego łańcucha - już na sam koniec - jest: produkcja rolnicza – przetwórstwo – promocja – pokrycie zapotrzebowania energetycznego dzięki energii odnawialnej / surowcom odnawialnym – wykształcenie potrzebnej kadry – włączenie potencjału naukowego z dziedziny bezpieczeństwa zdrowotnego żywności i jakości produktów, jak również systemów ekologicznych i technologii przyjaznych dla środowiska – i wszystko to ponadgranicznie.

To jest moja wizja zrównoważonego rozwoju - wizja ogólna i dla regionu przygranicznego. Jestem przekonany, że nie jest ona iluzją!

Rozszerzenie UE: Jak nauka może przyczynić się do polepszenia współpracy?

dr Frank Gerlach
Fundacja im. Hansa-Böcklera

Rozszerzenie UE: Jak nauka może przyczynić się do polepszenia współpracy? dr Frank Gerlach, Fundacja im. Hansa-Böcklera

Szanowni Państwo,
Drogi Koleżanki i Drodzy Koledzy,
Drodzy goście i przyjaciele z Polski,

cieszę się, że Fundacja im. Hansa-Böcklera - jako współorganizator - bierze udział w dzisiejszym posiedzeniu. Poprzez wspieranie projektu badawczego „Szczecin – centrum wzrostu gospodarczego” wsparliśmy również prace przygotowawcze do dzisiejszej konferencji.

To, że się w taki sposób angażujemy, nie jest przypadkiem. Fundacja im. Hansa-Böcklera jest fundacją Zrzeszenia Niemieckich Związków Zawodowych i w pewnym stopniu „dzieckiem” niemieckiego modelu dotyczącego współdecydowania w załadach pracy i przedsiębiorstwach. Fundacja finansowana jest przeważnie ze składek przedstawicieli związkowych zasiadających w radach nadzorczych przedsiębiorstw. Ci przekazują swoje tantiemy Fundacji im. Hansa-Böcklera. Są to więc pieniądze koleżanek i kolegów, które otrzymujemy do dyspozycji za naszą pracę. Nie jest to oczywistością, na co wskazuje zachowanie innych członków rad nadzorczych.

Nie tylko z tego powodu, ale również dlatego, że jesteśmy przekonani o konieczności stosowania procedury współdecydowania, wstawiamy się za wzmocnieniem roli rad nadzorczych w zakładach pracy i przedsiębiorstwach. Równocześnie chcemy przyczynić się poprzez swoją pracę do poprawy socjalnej sytuacji pracowniczek i pracowników oraz osób szukających pracy. Cel jaki sobie postawiliśmy, a więc współdziałanie w tworzeniu godnego, demokratycznego społeczeństwa w każdej dziedzinie, a przez to także w przedsiębiorstwach, jest – pozwolę sobie wyrazić to publicznie – nadzwyczaj aktualny.

Ze względu na rodzaj wytyczonych zadań doskonale tu „pasował” projekt „Szczecin – centrum wzrostu gospodarczego” realizowany przez wmp consult i schiff-gmbh. Konsekwencje rozszerzenia UE dla niemieckiej gospodarki krajowej przedstawiane są często negatywnie. Dotyczy to zwłaszcza Niemiec Wschodnich, a tutaj przede wszystkim regionów przygranicznych. Nie powinniśmy zapominać o tych problemach, ale też nie powinniśmy ich wyolbrzymiać. W zasadzie przeważają korzyści - dla obu stron. Handel i kooperacje ponadgraniczne rozwijają się, o czym świadczą wzrastające liczby powiązań eksportowych i importowych. Dlatego w projekcie „Szczecin – centrum wzrostu gospodarczego” podjęto inne kroki.

Z naszego punktu widzenia Fundacja im. Hansa-Böcklera przejęła ważne zadanie, jakim jest uświadamianie o faktycznych skutkach rozszerzenia Unii Europejskiej. Należy więc zapobiegać rozpowszechnianiu błędnych informacji i zwalczać uprzedzenia. Równocześnie chcemy - poprzez nasze projekty - zainicjować zmiany w zakresie współpracy pomadgranicznej. Przygotowanie i realizacja rozszerzenia Unii Europejskiej wymagało i nadal wymaga takiego nowego akcentu w pracy Fundacji im. Hansa-Becklera, a zwłaszcza w zakresie polityki wsparcia. Dlatego wspieramy wiele projektów i imprez dotyczących wpływu rozszerzenia UE na gospodarkę Republiki Federalnej Niemiec, w szczególności na rozwój zatrudnienia. Równocześnie ważne jest dla nas to, że wiemy, jakie konsekwencje dla nowych krajów członkowskich będzie miało lub miało rozszerzenie UE. Również tutaj - oprócz pozytywnych oczekiwań i nadziei - występują obawy. Potwierdzają to wyniki ostatnich wyborów do Parlamentu Europejskiego.

Fundacja im. Hansa-Böcklera jako fundacja Zrzeszenia Niemieckich Związków Zawodowych zajmuje się co prawda przede wszystkim wpływem aktualnego rozwoju w Europie na sytuację pracowników w Republice Federalnej Niemiec, ale nie oznacza to wcale, że nie

uwzględniamy zmian dotyczących pracowników w nowych krajach członkowskich. One również stanowią dla nas temat badań naukowych, np. badania regionów czy branż w Niemczech i w Polsce.

Osiągnięte wyniki wykazują, że rozszerzenie UE będzie miało bardzo zróżnicowany wpływ na sytuację pracowniczkę/ -ów w Republice Federalnej Niemiec. Oznacza to, że pewne grupy zyskają, a pewne tracą. Odzwierciedlają to liczby. Zatrudnieni w zakładzie budowy maszyn w Badenii-Wirtembergu zyskają, natomiast pracowniczki/ -y, zatrudnieni w przygranicznym zakładzie dostawczym w branży samochodowej w Saksonii czy w regionie przygranicznym Bawaria/Czechy poniosą straty. Inaczej jednak może być w Meklemburgii-Pomorzu Przednim. Tutaj zatrudnieni będą mogli „profitować”, o ile Szczecin stanie się centrum rozwoju. W podobnej sytuacji, biorąc pod uwagę skutki rozszerzenia UE, znajdują się pracowniczki/ -y z Polski. Tutaj również będą grupy, które zyskają i które tracą. Dlatego szczególnie ważne dla pracowniczek/-ów są gospodarcze i socjalne warunki ramowe, dzięki którym proces rozszerzenia Unii Europejskiej będzie postępował. Ważnym aspektem, szeroko dyskutowanym w nowych krajach związkowych Republiki Federalnej Niemiec, są warunki uzyskania środków pomocowych. Tylko wtedy, jeśli zostaną stworzone odpowiednie warunki ramowe w zakresie gospodarczym i socjalnym, korzyści wynikające z wzrastających powiązań gospodarczych, socjalnych i politycznych będą przeważać, a zjednoczenie europejskie będzie akceptowane w krajach członkowskich przez znaczną większość.

Dlatego zajmujemy się skutkami rozszerzenia UE w krajach naszych wschodnich sąsiadów. Jeśli przykładowo niemieckie przedsiębiorstwa nabyją lub założą w tych krajach zakłady, ważne są dla nas następujące informacje: jak wyglądają warunki pracy i zatrudnienia, jak układają się stosunki w pracy, a więc relacje między przedsiębiorstwem czy zarządem a pracownikami. Chcielibyśmy również wiedzieć, czy nowy produkcyjny, ponadgraniczny podział pracy jest z korzyścią dla obu stron.

Poprzez zbadanie tych kwestii chcemy w zróżnicowany sposób zbadać skutki rozszerzenia UE i dzięki temu przeciwstawić je ogólnikowym stwierdzeniom, bez względu na to, czy są one pozytywne czy nie. Chcemy uświadamiać, jaki jest faktyczny rozwój - bez upiększania czy snucia czarnych wizji. Równocześnie chcemy poprzez takie projekty, imprezy i warsztaty poprawić sytuację w zakresie kooperacji ponadgranicznych. Prace badawcze nie powinny być prowadzone l'art pour l'art („sztuka dla sztuki”), lecz powinny służyć lepszemu poznaniu się pracowników po obu stronach granicy, a także stworzeniu czegoś wspólnymi siłami. Niewątpliwie projekt „Szczecin – centrum wzrostu” służył temu celowi. Przedstawią go za chwilę Klaus Maack i dr Martin Grundmann.

Dwa kolejne punkty mogą zobrazować, czym zajmuje się Fundacja:

1. W projekcie "Zagrożenia i szanse dla pracowników wynikające z rozszerzenia UE na Wschód na przykładzie regionu przygranicznego Bawaria Wschodnia/Czechy" sporządzono najpierw diagnozę sytuacji wyjściowej regionu, jak również Status quo wybranych przedsiębiorstw, który zawiera zaplanowane lub stosowane strategie oraz potencjał dostosowawczy. Głównym celem projektu jest jednak znalezienie punktów zaczepienia do realizacji działań i podjęcia wyzwań związanych z rozszerzeniem Unii Europejskiej. Należy zidentyfikować obszary, w których przedsiębiorstwa, przedstawiciele grup zainteresowanych oraz instytucje regionalne po obu stronach wspólnie stworzą warunki do wykorzystania możliwości wynikających z rozszerzenia rynku wewnętrznego. Równocześnie należy przedsięwziąć odpowiednie środki i wspierać działania mające na celu zapobiegnięcie zagrażającym problemom. Tutaj projekt ukierunkowany jest praktycznie.

Głównym punktem badań była płaszczyzna zakładowa. Współpraca czeskich i niemieckich pracowników oraz ich przedstawicieli wspierana była równocześnie przez

warsztaty i radę doradczą. Wyniki i praktyczne osiągnięcia zostały zaprezentowane podczas konferencji końcowej z udziałem przedstawicieli z Czech i Niemiec. Projekt zainicjował procesy obustronnej wymiany informacji oraz kooperacji, które po zakończeniu projektu będą mogły być i aktualnie są już realizowane w dalszych projektach.

2. Drugi projekt, wspierany przez Fundację im. Hansa-Böcklera, zajmuje się rozwojem europejskiego przemysłu stocznioowego i poszukuje w związku z tym możliwości poprawy stosunków kooperacyjnych ze stoczniami w Polsce, Chorwacji i Rumunii. Chodzi tutaj o realizację projektu w oparciu o branże i sektory. W tym przypadku nie będzie to tylko analiza, lecz przede wszystkim zainicjowanie w stoczniach procesów kooperacyjnych poprzez badania i prezentację wyników oraz włączenie do prac badawczych pracowników z zakładów. Procesy te będą z korzyścią dla wszystkich uczestników. Poprzez poprawę stosunków kooperacyjnych osiągniemy, potwierdzają to liczne badania, sytuację win-win, a dzięki temu zapobiegniemy negatywnej spirali stosowania dumpingu płacowego oraz obniżania standardu socjalnego. Na to nauka, w rozumieniu Fundacji im. Hansa-Böcklera, kładzie szczególny nacisk. Prace badawcze mogą być bodźcem do lepszej współpracy. Taką politykę będziemy w przyszłości kontynuować, również we współpracy z pracowniczkami i pracownikami z Polski i Niemiec.

Dobra kooperacja między zakładami, przedsiębiorstwami i przedstawicielami pracowników jest ważna, aby obie strony nie były przeciwko sobie wykorzystywane, lecz dzięki produktywnemu podziałowi pracy wykorzystywały z obopólną korzyścią potencjał ponadgraniczny. Dlatego nasze projekty nastawione są na praktyczną realizację. Powinny one pomagać w pracy podmiotom praktykującym, a także wносить coś praktycznego. Jestem przekonany, że dzięki projektowi wmp consult i schiff-gmbh również nadaliśmy i będziemy nadawać nowe impulsy. To nasze wspólne posiedzenie jest dowodem na to, że robimy postępy w tym kierunku.

**Prezentacja wyników badań projektu
Fundacji im. Hansa-Böcklera
„Szczecin jako centrum wzrostu“**

Klaus Maack, wmp-consult
dr Martin Grundmann, schiff gmbh

„Wachstumspol Stettin“ und Auswirkungen auf die Entwicklung der deutsch-polnischen Grenzregion

Szczecin jako centrum wzrostu oraz jego wpływ na rozwój polsko-niemieckiej strefy przygranicznej

Präsentation
Integrationskonferenz „Wachstumspol Stettin“
- eine Europäische Vision -

Prezentacja
Konferencja Integracyjna „Szczecin centrum wzrostu“
- wizja europejska -

17. Juni 2004 / 17 czerwca 2004

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Projektdaten

- **Auftraggeber:** HBS, Düsseldorf
- **Initiatoren:** DGB Bezirk Nord und Solidarnosc Westpommern
- **Bearbeitung:** Wilke, Maack und Partner (Projektleitung) und schiff GmbH
- **Beirat:** Wirtschaft, Verbände, Gewerkschaften, Wissenschaft u. Planung
- **Methodik:** Datenanalyse, Experteninterviews, -Hearing, Workshops u. Untern.befragung
- **Laufzeit:** April 03 – Juli 04
- **Ergebnisbericht:** Sept. 04

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Informationen o projekcie

- **Zlecniodawca:** Fundacja im. Hansa-Böcklera, Düsseldorf
- **Inicjatorzy:** DGB Okręg Północ i Solidarność Pomorza Zachodniego
- **Opracowanie:** Wilke, Maack und Partner (kierownictwo projektu) i schiff GmbH
- **Rada projektu:** gospodarka, zrzeszenia, związki zawodowe, nauka, planowanie
- **Metodyka:** analiza danych, forum i wywiady z ekspertami, workshops, wywiady z przedsiębiorstwami
- **Realizacja projektu:** kwiecień 03 - czerwiec 04
- **Sprawozdanie końcowe:** wrzesień 04

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Projektansatz (1)

- EU-Beitritt Polen
- Großstadt Stettin (420.000 Einw.) nur 12 km zur Grenze/130 km Berlin
- In neuer/alter Rolle als historisches Zentrum der gesamten Region?
- Wachstumspol: Potenziale und Entwicklungsschwerpunkte Stettin

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Punkt wyjściowy projektu (1)

- akcesja Polski do UE
- duży ośrodek miejski Szczecin (420.000 mieszkańców) tylko 12 km do granicy / 130 km do Berlina
- w nowej/starej roli jako historyczne centrum całego regionu?
- centrum wzrostu: potencjał i punkty ciężkości w rozwoju Szczecina

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Projektansatz (2)

- Ausstrahlung/Bedeutung für deutsche Grenzregion
- These A: Integration und Restrukturierung der dt. Region
- These B: Verlagerung und Übersprung der dt. Region
- SP: maritime Wirtschaft, Ernährungsind., Bauwirtschaft
- Vision 2015

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Punkt wyjściowy projektu (2)

- oddziaływanie / znaczenie dla niemieckiego regionu przygranicznego
- Teza A: integracja i restrukturyzacja niemieckiego regionu
- Teza B: przeniesienie i „przeskoczenie” niemieckiego regionu
- punkty ciężkości: gospodarka morska, przemysł spożywczy, budowlany
- Wizja 2015

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Integrationseffekte

- PL-EU: Im- u. Exporte 60-70% davon ca. 50% PL-D
- 73 % aller großen (ab 250 Mio. € Umsatz) dt. Unternehmen haben bereits in PL investiert
- Mehr als 200 dt. Firmen mit Investitionsvolumina > 1 Mio. €
- Wachstumsschwäche 2000-2002
- Ø BIP-Wachstum in PL 4,5 % (Prognose bis 2010)
- Hohe Arbeitslosigkeit (19 %) u. sinkende Beschäftigung in PL

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Efekte integracji

- PL-UE: Import/Eksport 60-70% w tym ok. 50% PL-D
- w PL zainwestowało już 73% dużych (obroty pow. 250 mln €) przedsiębiorstw niemieckich
- ponad 200 niem. firm, w których objętość inwestycji wynosi >1 mln €
- słabe tempo rozwoju 2000-2002
- Ø wzrost PKB w PL 4,5 % (prognoza do 2010)
- wysokie bezrobocie (19 %) i spadek zatrudnienia w PL

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Ausgangslage deutsche Grenzregion (1)

Beispiel Vorpommern

- Hohe Bevölkerungsverluste
- Höchste Arbeitslosigkeit in MV (über 24 %)
- Sinkende Beschäftigung u.a. im
 - verarbeitenden Gewerbe
 - Bauwirtschaft (-40% seit 00)
- Stagnierende, z. T. rückläufige Bruttowertschöpfung (BWS)

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Syt. wyjściowa niemieckiego regionu przygranicznego (1)

Przykład: Pomorze Przednie

- wysoki ubytek ludności
- największe bezrobocie w Meklemburgii (ponad 24 %)
- spadek zatrudnienia m.in. w przemyśle:
 - przetwórczym
 - budowlanym (-40% od 2000)
- stagnacja, częściowo spadek wartości dodanej brutto (WDB)

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Ausgangslage deutsche Grenzregion (2)

Beispiel Vorpommern

- BWS in Vorpommern ist im Vergleich zur poln. Grenzregion doppelt so hoch
- leicht positive Umsatz- und Beschäftigungsentwicklung im Ernährungsgewerbe
- 9 Schiffbaubetriebe mit stabiler Umsatz- u. Beschäftigungsentwicklung
- Beschäftigungswachstum im Tourismus

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Syt. wyjściowa niemieckiego regionu przygranicznego (2)

Przykład: Pomorze Przednie

- WDB na Pomorzu Przednim jest podwójnie większe niż w polskim regionie przygranicznym
- w przemyśle spożywczym nieznacznym wzrost obrotów i zatrudnienia
- 9 zakładów stoczniowych ze stabilnym rozwojem obrotów i rozwojem zatrudnienia
- wzrost zatrudnienia w turystyce

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Potenziale deutsche Grenzregion

Beispiel Vorpommern

- Industrielles Rückgrat mit großer Kompetenz:
 - Maritime Ind.
 - Ernährungswirtschaft
 - M+E Sektor (z.T.)
- Starke Tourismuswirtschaft auf hohem Niveau
- Wettbewerbsfähige LaWi
- Wissenschaft: gewachsene Uni und FH-Strukturen mit intern. Kompetenz
- Geographische Lage: neue Möglichkeiten im Ostseeraum

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Potenzial niemieckiego regionu przygranicznego

Przykład: Pomorze Przednie

- główne ogniwa przemysłu ze znaczącymi kompetencjami
 - przemysł morski
 - gospodarka żywnościowa
 - sektor metal.-elektr. (częściowo)
- silna gospodarka turystyczna na wysokim poziomie
- konkurencyjne rolnictwo
- nauka: rozwinięte struktury między uniwersytetem a wyższą szkołą inżynierską; kompetencje międzynarodowe
- położenie geograficzne: nowe możliwości w strefie nadbałtyckiej

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Potenzialanalyse Stettin Demografische Entwicklung

- Keine Verluste in Stettin
- Aber deutlicher Trend zur Alterung der Bevölkerung in Stettin
- Leichtes Wachstum im direkten Grenzbereich

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Analiza potencjału Szczecina Rozwój demograficzny

- w Szczecinie nie ma spadku demograficznego
- ale zaznacza się wyraźny trend starzenia się ludności w Szczecinie
- lekki wyz demograficzny w bliskiej strefie przygranicznej

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Migration

- Nur 2 % aller Polen in D stammen aus Westpommern
- Nur 1 % bzw. 2 % aller in D lebenden Polen leben in MV oder Brandenburg
- 2002 kamen 500 Polen nach MV, 288 Bürger gingen aus MV nach PL

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Migracje

- tylko 2 % ogółu Polaków mieszkających w Niemczech pochodzi z województwa zachodniopomorskiego
- tylko 1 % ogółu Polaków mieszkających w Niemczech żyje w Meklemburgii i 2 % Brandenburgii
- w 2002 r. do Meklemburgii przybyło 500 Polaków, z Meklemburgii wyjechało do Polski 288 osób

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Westpommern im Vergleich Województwo Zachodniopomorskie - porównanie

Indikatoren	Westpommern	Vergleich zu Polen insgesamt	Rang unter den 16 polnischen Wojewodschaften
Fläche (km ²)	22.902	Anteil: 7,3 %	5
Einwohner	1.697.100	Anteil: 5,3 %	11
Einwohner / km ²	74	Landesdurchschnitt: 124	13
Arbeitslosigkeit (12/2003)	27%	Landesdurchschnitt: 18 %	15
BIP (Mio. PLN)	27.582	Anteil: 4,5 %	9
BIP je Einw. (PLN)	15.924	Landesdurchschnitt: 15.914	6
Verkaufte Industrieproduktion (Mio. PLN)	16.278	Anteil: 2,9 %	10
Verkaufte Industrieproduktion je Einw. (PLN)	9.592	Landesdurchschnitt: 13.859	11
Anteil des Privatsektors am Unternehmensbereich **	70,70%	Landesdurchschnitt: 74,1 %	8
Ausl. Direktinvestitionen (Mio. USD)***	2.581	Anteil 3,55 %	9
Ausl. Direktinvestitionen je Einw. in USD	1.489	1.883	8

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Beschäftigtenentwicklung in Westpommern

- Seit 2000 sind über 40.000 Arbeitsplätze in Westpommern verloren gegangen:
- Über die Hälfte davon entfiel auf die Industrie
- Die Bauwirtschaft Westpommerns verlor seit 2000 mehr als 1/3 aller Beschäftigten (knapp 8.000)
- Eine leicht positive Entwicklung verzeichnet dagegen der Bereich Hotels und Restaurants (+3%)

Rozwoj zatrudnienia w woj. zachodniopomorskim

- od r. 2000 w województwie zachodniopomorskim nastąpiła redukcja ponad 40.000 miejsc pracy:
- ponad połowę z tego w przemyśle
- od 2000 r. przemysł budowlany województwa zredukował zatrudnienie o 1/3 (niecałe 8.000)
- pozytywny rozwój odnotowano w branży hotelarsko-gastronomicznej (+3%)

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

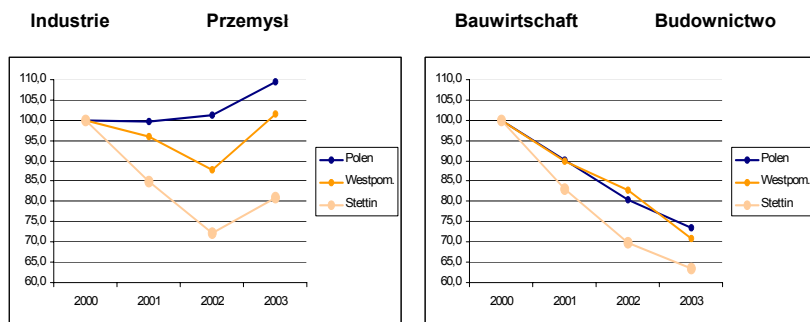
schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Umsätze Industrie und Bau 2000 – 2003

Polen, Westpommern und Stettin (2000 = 100)

Obroty w przemyśle i budownictwie 2000-2003

Polska, Województwo Zachodniopomorskie, Szczecin (2000 = 100)

Hochrechnung aus 11 Monaten

Quelle: Statistical Office in Szczecin, Statistical Bulletin 11/03, wmp-eigene Berechnungen

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Stettiner Wirtschaft + Arbeitsmarkt

- ca. 4.500 Gesellschaften (privat nach Handelsrecht), davon 1.400 mit ausländischer Beteiligung
- 50 % Handel und Dienstleistungen
- Industrie und Bau sind rückläufig
- größte Industriebereiche: Schiffbau, Lebensmittel- und Möbelindustrie
- Stettiner Hafen verliert an Bedeutung (überwiegend Schüttgut, kein Containerhafen)
- Ausländische Direktinvestitionen konzentrieren sich auf: Einzelhandel, Finanzdienstleistungen und Lebensmittelindustrie
- Ca. 160.000 Erwerbstätige
- Knapp 30.000 Arbeitslose (16%)

Gospodarka szczecińska + Rynek pracy

- ok. 4.900 spółek w tym 1.400 z udziałem kapitału zagranicznego
- 50% handel i usługi
- tendencja zniżkowa w przemyśle i budownictwie
- największe sektory przemysłowe: przemysł okrętowy, spożywczy i meblowy
- port szczeciński traci na znaczeniu (przewaga ładunku drobnicy, brak portu kontenerowego)
- zagraniczne inwestycje bezpośrednie skoncentrowane są w: handlu detalicznym, usługach finansowych, przemyśle spożywcym
- ok. 160.000 pracujących
- prawie 30.000 bezrobotnych (16%)

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Lebensmittelindustrie

- zweitstärkster Industriebereich in Stettin und stärkster in Westpommern
- stabile Umsätze
- 50% aller ausländischer Direktinvestitionen entfallen auf die Lebens- und Genussmittelindustrie
- fortgeschrittene Restrukturierungsprozesse
- Wachstumsperspektiven: Knotenpunkt der Transitwege
- Erschließung deutscher Märkte ist schwierig
- Lebensmittelindustrie wird trotz des hohen Stellenwertes nicht als Zukunftsbranche betrachtet

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Przemysł spożywczy

- najsilniejsza branża przemysłowa w województwie i druga pod względem znaczenia w mieście
- stabilne obroty
- 50% wszystkich zagranicznych inwestycji bezpośrednich przypada na przemysł spożywczy i używki
- daleko posunięte procesy restrukturyzacji
- perspektywa rozwoju: węzeł dróg tranzytowych
- wejście na rynek niemiecki jest trudne
- przemysł spożywczy nie jest uważany za branżę z przyszłością pomimo dużego znaczenia w regionie

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Bauwirtschaft

- rückläufige Umsätze und sinkende Beschäftigung seit 1999 in Stettin (-50%)
- Konkurrenzkampf in Stettin wächst
- Investitionsstau: Stadt ist der größte Investor!
- Ausschreibungen gewinnen Konzerne – lokale Unternehmen haben nur Chancen als Subunternehmer
- keine grenzüberschreitende Zusammenarbeit
- Hoffnung auf EU - Fördermittel

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Budownictwo

- spadek obrotów i zatrudnienia od roku 1999 w Szczecinie (-50%)
- współzawodnictwo w Szczecinie rośnie
- stagnacja inwestycyjna: miasto jest największym inwestorem!
- przetargi wygrywają koncerny – przedsiębiorstwa lokalne mają szansę jedynie jako podwykonawcy
- brak współpracy transgranicznej
- nadzieja na środki pomocowe z UE

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Metall- u. Elektroindustrie

- Leicht fallende Beschäftigung bei steigenden Umsätzen
- Wachsende Bedeutung in Stettin und Westpommern (10% bzw. 15% Anteil am Industrieumsatz)
- Personalintensive, innovationsarme Bereiche wie Metallerzeugung verlieren
- Maschinenbau, Feinmechanik und Optik wachsen
- fünf größere ausländische Direktinvestitionen in der Region (u.a. Windpark auf Wollin)

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Przemysł metalowo-elektryczny

- nicht signifikanter Rückgang der Beschäftigung bei steigenden Umsätzen
- wachsende Bedeutung in Szczecin i woj. zachodniopomorskim (10% bzw. 15% udział w obrotach przemysłowych)
- wenig innovative Branchen, die mit hohem Personaleinsatz arbeiten, erleiden Verluste, z.B. Metallverarbeitung
- Sektoren: Maschinenbau, Optik und Präzisionsoptik
- 5 große ausländische Investitionen in der Region (m.in. Windfarm auf der Insel Wolin)

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Schiffbau

- notwendiger Strukturwandel: erhebliche Überkapazität und Produktivitätsreserven trotz massiven Beschäftigungsabbaus
- scharfer nationaler und internationaler Wettbewerb (Westeuropa, baltische Staaten, Asien)
- niedrige Kreditwürdigkeit der Werften (fehlende Liquidität)
- Antragsbücher der Stettiner Werft füllen sich wieder (29 neue Aufträge 1,5 Mrd. \$)

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Przemysł okrętowy

- Notwendigkeit von strukturellen Veränderungen: erhebliche Reserven und Überkapazität trotz Produktivitätssteigerung
- starke Konkurrenz (Europa, Asien, Ostsee)
- niedrige Kreditwürdigkeit der Werften (fehlende Liquidität)
- Werften erhalten neue Aufträge (29 Aufträge 1,5 Mrd. \$)

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Hafen

- Kohle u. Eisenerz statt Container
- Ausbau Achse Berlin – Stettin auch auf dem Wasserweg fehlt
- Fortschreitende Privatisierung und Restrukturierung
- Profilierung Stettins als Drehscheibe im Ostseeverkehr (neues Distributionszentrum)
- leistungsschwache Verkehrsinfrastruktur
- Hafen und Seewirtschaft kein zentraler Entwicklungsschwerpunkt

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Port

- węgiel i rudy żelaza zamiast kontenerów
- brak działań na rzecz rozbudowy drogi wodnej na osi Szczecin-Berlin
- postępująca prywatyzacja i restrukturyzacja
- wyprofilowanie Szczecina jako pośrednika w komunikacji nadbałtyckiej (nowe centrum dystrybucyjne)
- niesprawna infrastruktura komunikacyjna
- port i gospodarka morska nie stanowią centralnych punktów rozwoju

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Maritime Wirtschaft

- Inmitten eines starken Umbruchs
- Industrielle Insel mit ungenutzten Standortfaktoren, u.a.
 - Ausbau Achse Berlin-Stettin
 - Kooperationen der Unternehmen, Institutionen und wissenschaftlichen Einrichtungen
 - Nutzung der geographischen Lage und Logistik zur Profilierung als Drehscheibe
 - Kooperationen und Arbeitsteilung der Ostseehäfen
 - Entwicklung und Ausbau der Marina

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Gospodarka morska

- w fazie wielkich przemian
- przemysłowa wyspa z niewykorzystanymi atutami lokalnymi, m.in.
 - rozbudowa osi Szczecin-Berlin
 - kooperacje przedsiębiorstw, instytucji i placówek naukowych
 - wykorzystanie położenia geograficznego i logistyki do wyprofilowania Szczecina jako pośrednika
 - kooperacje i podział pracy między portami nadbałtyckimi
 - rozwój i rozbudowa maryny

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Ausländische Direktinvestitionen (1)

- 95 größere ausländische Direktinvestitionen in Westpommern (davon 37 in Stettin)
- Wichtigste Investoren aus D, S und DK (u.a. Ahlstrom, IKEA, Metro, HVB, Arla, Carlsberg, Drobimex)
- Direktinvestitionen aus D bleiben hinter den Erwartungen zurück
- Stettin: „Region der ungenutzten Möglichkeiten“

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Zagraniczne inwestycje bezpośrednie (1)

- 95 dużych zagranicznych inwestycji bezpośrednich w województwie (w tym 37 w Szczecinie)
- najważniejsi inwestorzy z D, S i DK (m.in. Ahlstrom, IKEA, Metro, HVB, Arla, Carlsberg, Drobimex)
- inwestycje bezpośrednie z D nie spełniły oczekiwań
- Szczecin: „Region niewykorzystanych możliwości“

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Ausländische Direktinvestitionen (2)

- Investoren suchen Standort- und Lebensqualität
- Mängel in der Bausubstanz, Plattenbauten, verfallene Fassaden, kein „Erlebnis Wasser“ senken Lebensqualität
- Geostrategische Lage (Ostsee, Oder, Grenze) bisher eher als Entwicklungslast statt als herausragendes Potenzial gesehen

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Zagraniczne inwestycje bezpośrednie (2)

- inwestorzy szukają dobrej jakościowo lokalizacji i dobrych warunków życia
- braki w substancji budowlanej, budynki płytowe, zniszczone elewacje i brak odczucia atmosfery morskiej wpływają na obniżenie jakości życia
- położenie geostrategiczne (Bałtyk, Odra, granica) dotychczas uznawane nie jako potencjał, lecz jako utrudniające rozwój

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Verkehrsinfrastruktur (1)

- Stettin: Drehscheibe für Schifffahrt, Straße und Schiene zwischen PL, D, Skandinavien, Baltischen Staaten und RUS
- Beispiele:
 - 2004-2006 Modernisierung Verkehrsträger und Infrastruktur für > 1,5 Mrd. €
 - Modernisierung Hafenanlagen u. Infrastruktur bis 2008 (Containerterminal u. Logistikzentrum)
 - Oder 2006 u.a. Fahrrinnenvertiefung
 - Bis 2013 transeuropäische Schienenkorridore (N, O-W, S)

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Infrastruktur kommunikacyjna (1)

- Szczecin: pośrednikiem w komunikacji morskiej, drogowej, kolejowej między PL, D, Skandynawią a krajami nadbałtyckimi i RUS
- Przykłady:
 - 2004-2006 modernizacja środków transportu i infrastruktury > 1,5 mld €
 - modernizacja urządzeń portowych i infrastruktury do 2008r. (terminal kontenerowy i centrum logistyczne)
 - Odra 2006 pogłębienie koryta rzeki
 - do 2013 r. transeuropejskie kolejowe korytarze transportowe (P, W-Z, P)

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Verkehrsinfrastruktur (2)

- Beispiele Fortsetzung:
 - Handlungskonzept Euroregion Pomerania (Transportknoten auf der Achse Berlin-Stettin-Skand./Hamburg-Stettin-Baltikum-RUS)
 - TEN-T: Stettin Knotenpunkt Ost-West und Nord-Süd-Achse ...derzeit nicht für vorrangige Aktivitäten vorgesehen! (PL 16,9 Mrd. € Investitionen)
- Die Gestaltung der Entwicklungsachsen bedarf:
 - materieller Infrastruktur
 - Kommunikation und Kooperation der Akteure

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Infrastruktur komunikacyjna (2)

- Przykłady cd.:
 - koncepcja działania w Euroregionie Pomerania (węzeł transportowy na osi Berlin-Szczecin-Skand./Hamburg-Szczecin-kraje nadbałtyckie-RUS)
 - TEN-T: szczeciński węzeł komunikacyjny na osi Wschód-Zachód i Północ-Południeobecnie nie stanowi priorytetu! (PL 16,9 mld € inwestycji)
- kształtowanie osi rozwojowych wymaga:
 - infrastruktury finansowej
 - komunikacji i kooperacji

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Zusammenfassung Potenziale - Defizite (2)

- Hindernis: Einschränkung der Freizügigkeit aus polnischer Sicht
- Stettin ist kein schnell entwickelbarer Wachstumspol

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Podsumowanie Potencjały – deficyty (2)

- czynnik hamujący: ograniczenie swobodnego przepływu - polski punkt widzenia
- Szczecin nie jest szybkim do rozwinięcia centrum wzrostu

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Zusammenfassung Potenziale - Defizite (3)

Defizite:

- Unattraktiver Standort
- Kein Zentrumscharakter, kein internationaler Flair
- Fehlende Identität der Stadt
- Politische Instabilität
- Fehlende lokale Kompetenzen
- Schlechte Verkehrsinfrastruktur und Transitwege
- Hohe Arbeitslosigkeit und Abwanderung junger, hoch qualifizierter Menschen
- Wenig polnische und internationale Unternehmenszentralen

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Podsumowanie Potencjały – deficyty (3)

Deficyty:

- mało atrakcyjny ośrodek miejski
- brak charakteru centrum, brak środowisk międzynarodowych
- brak identyfikatora miasta
- polityczna niestabilność
- brak lokalnych kompetencji
- niesprawna infrastruktura drogowa i zły stan dróg tranzytowych
- wysokie bezrobocie i emigracja młodych, dobrze wykwalifikowanych osób
- niewiele polskich i międzynarodowych central przedsiębiorstw

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Zusammenfassung Potenziale - Defizite (4)

- Entwicklung auf herausragenden, unverwechselbaren Potenzialen aufbauen
- Strategie der Stadt Stettin:
 - Zustandsanalyse problemorientiert
 - Leitbild wegweisend „Szczecin - ein Zentrum europäischer Integration“

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Podsumowanie Potencjały – deficyty (4)

- rozwój w oparciu o niepowtarzalny potencjał
- Strategia Miasta:
 - Diagnoza stanu miasta przedstawiona problemowo
 - Misja miasta drogowskazem „Szczecin – centrum integracji europejskiej“

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Zusammenfassung Potenziale - Defizite (5)

Abweichende Schlussfolgerungen

- **Integrative Betrachtung** der gesamten Region: Einbeziehung der wirtschaftlichen, technologischen und humanen Potenziale des dt. Umlandes
- Herausragendes **maritimes Potenzial als Kern** und Schnittstelle der Entwicklung der Stettiner Wirtschaft und Stadt insgesamt

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Podsumowanie Potencjały – deficyty (5)

Odmienne wnioski

- **integratywne postrzeganie całego regionu**: włączenie potencjału gospodarczego, technologicznego i ludzkiego z niemieckiego otoczenia
- dominujący **potencjał morski** jako **główne ogniwo**, punkt styczności w rozwoju gospodarki i miasta

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Zusammenfassung Potenziale - Defizite (6)

- Stettin ist heute keine internationale Metropole
- Defizite in der Wahrnehmung zentralörtlicher Funktionen
- Stettin orientiert sich mehr zu dt. Metropolen (B, HH) und N-S Magistrale als ins Umland
- Stettin verfügt über Potenziale zur Stärkung der Entwicklung der gesamten Region

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Podsumowanie Potencjały - deficyty (6)

- Szczecin nie jest obecnie międzynarodową metropolią
- brak postrzegania siebie jako centrum i pełnienia tej funkcji
- Szczecin kieruje się bardziej ku niem. metropoliom (B, HH) i pół. - poł. magistrali niż ku otoczeniu
- Szczecin posiada potencjał, który mógłby wspierać rozwój całego regionu

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Zusammenfassung Potenziale - Defizite (7)

Stärken und Potenziale:

- Geografische Lage an Oder und Ostsee
- Maritimes Potenzial
- Wirtschaftliches Potenzial
 - Schiffbau, Hafen, Logistik
 - Ernährungs-, Möbel- und Metallindustrie
 - Tourismus
 - Handel und Dienstleistungen
- Hochschulen und Wissenschaft
- Kreditwürdigkeit der Stadt BBB
- Deutsches Umland: hohe Wirtschaftskraft und Kaufkraft, technologisch hoch entwickelte Unternehmen

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Podsumowanie Potencjały - deficyty (7)

Mocne strony i potencjały :

- geograficzne położenie nad Odrą i Bałtykiem
- potencjał morski
- potencjał gospodarczy
 - budowa okrętów, port, logistyka
 - przemysł spożywczy, meblowy i metalowy
 - turystyka
 - handel i usługi dla przedsiębiorców
- szkoły wyższe i nauka
- zdolność kredytowa miasta BBB
- niemieckie region przygraniczny: silna gospodarka i duża siła nabywcza, wysoki rozwój technologii w przedsiębiorstwach

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Eckpunkte Vision Stettin

Punkty centralne Wizja Szczecin

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Stettin: Situation und Vision

- Gegenwärtig schwierige wirtschafts- und beschäftigungspolitische Phase
- Hohe Arbeitslosenzahlen
- Enorme Aufgaben
- Vision:
„Stettin – ein Zentrum europäischer Integration, ein überregionales Zentrum im südlichen Ostseeraum – ein Gemeinschaft von Einwohnern, die die geschichtliche Tradition, die Umweltvorteile und ihre Lage an der Oder für die ausgewogene und nachhaltige Entwicklung nutzt.“

Szczecin: sytuacja i wizja

- aktuell eine schwierige Phase aus wirtschaftlicher und beschäftigungspolitischer Sicht
- hohe Arbeitslosenzahlen
- enorme Aufgaben
- Vision:
„Szczecin – Zentrum der Integration in Europa, ein überregionales Zentrum im südlichen Ostseeraum – ein Gemeinschaft von Einwohnern, die die geschichtliche Tradition, die Umweltvorteile und ihre Lage an der Oder für die ausgewogene und nachhaltige Entwicklung nutzt.“

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Maritimes Potenzial

- Stettin als Stadt am Wasser: Oder und Ostsee
- Maritimes Potenzial
 - als sichtbarer Standortvorteil
 - als zentraler Entwicklungskern
 - als Element unverwechselbarer Identität
- Maritime Wirtschaft und maritime Kompetenzen
 - Schiffbau, Hafen, Logistik
 - Tourismus, Handel, Dienstleistungen
 - Marina
 - Hochschulen

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Potenzjal morski

- Szczecin – miasto nad wodą: nad Odrą i Bałtykiem
- Potencjal morski
 - jako widoczny atut ośrodka
 - jako centralne źródło rozwoju
 - jako element nieporównywalnej identyfikacji
- Gospodarka morska i kompetencje morskie
 - przemysł stoczniowy, port, logistyka
 - turystyka, handel, usługi
 - marina
 - szkoły wyższe

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Transnationales Zentrum

- Transnationales Zentrum: attraktiv für Unternehmen, Fachkräfte und Touristen
- Stettin hat Zentrumsfunktion für das deutsche und das polnische Umland
- Deutsche Grenzregion profitiert vom Zentrum Stettin
- Zentrumsregion: aktive Zentrum-Umland-Beziehungen
- Leistungsfähige Infrastruktur
- Internationales Milieu

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

Międzynarodowe centrum

- międzynarodowe centrum: atrakcyjne dla przedsiębiorców, fachowców i turystów
- Szczecin pełni funkcje centrum w polskim i niemieckim otoczeniu
- niemiecki region przygraniczny profituje z bliskości szczecińskiego centrum
- centrum regionu: aktywne kontakty centrum – otoczenie
- sprawna infrastruktura
- międzynarodowy charakter (milieu)

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Von Nachbarn zu Partnern Od sąsiadów do partnerów

- Zentrumsregion Stettin ist ein attraktiver Partner für andere Zentrumsregionen
 - Hauptstadtregion Berlin
 - Metropolregion Hamburg
 - Öresund-Region Kopenhagen
 - Warschau
 - „Oder-Region“
- Kooperationsstrukturen der Zentren untereinander zum gegenseitigen Vorteil im globalen Wettbewerb
- centrum regionu Szczecin jest atrakcyjnym partnerem dla innych regionalnych ośrodków centralnych
 - region stolicy Berlin
 - region metropolii Hamburg
 - region Öresund Kopenhaga
 - Warszawa
 - region Odry
- struktury kooperacyjne pomiędzy centrami dla wzajemnej korzyści w ramach globalnej konkurencyjności

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

**Strategie:
Stärken stärken**

- Ausstrahlung nach innen und außen
 - Maritimer Charakter
 - Internationalität
- Doppelstrategie:
 - Stadt-Umland-Integration
 - Zentrumskooperation
- Transnationale KMU-Kooperation
 - Branchencluster (Ernährung, Tourismus, Maritime Wirtschaft, Bauwirtschaft, Wissenschaft)
- Infrastruktur verbessern
- Konzentrierter Einsatz von EU-Mitteln auf diese vier Bereiche

Wilke, Maack und Partner | wmp-consult

**Strategia:
wzmacniać strony mocne**

- Oddziaływanie wewnątrz i na zewnątrz
 - morski charakter
 - międzynarodowy charakter
- Podwójna strategia:
 - integracja miasta i otoczenia
 - kooperacja między centrami
- Międzynarodowa kooperacja małych i średnich przedsiębiorstw
 - cluster branżowy (żywność, turystyka, gospodarka morską, budownictwo, nauka)
- Poprawa infrastruktury
- Skoncentrowany wkład środków UE na wymienione cztery dziedziny

schiff – Beratungsgesellschaft mbH

Realia rozwoju, cele polityczne z punktu widzenia rządu kraju Meklemburgia – Pomorze Przednie

Helmut Holter
Minister Pracy, Budownictwa i Rozwoju
Regionalnego

Realia rozwoju, cele polityczne z punktu widzenia rządu kraju Meklemburgia– Pomorze Przednie

Helmut Holter, Minister Pracy, Budownictwa i Rozwoju Regionalnego

Szanowni Państwo,

dla przyszłości Pomorza Przedniego jest niezwykle ważne, jaką rolę Szczecin będzie odgrywał. Pomimo, że wszystko jest możliwe i relacje w powiększonej Unii Europejskiej muszą się najpierw ustabilizować, to już teraz zauważyć można pewne tendencje rozwojowe. W projekcie South-Baltic-Arc – Łuk Południowy Bałtyku – chodzi o kooperacje w regionie wzdłuż odcinka Via Hanseatica od Lubeki przez Rostok, Szczecin, Gdańsk aż po Rygę i St. Petersburg.

Biuro planowania przestrzennego Pomorza Przedniego wydało orzeczenie o stanie prac nad projektem w regionie przygranicznym, przy czym skoncentrowało się nad „trójkątem miast“ Szczecin-Neubrandenburg-Greifswald i ich obszarami wpływów. Chciałbym zaakcentować tu kilka punktów.

Na wschód od linii Rostok-Berlin region zdominowany jest przez Szczecin – miasto z ponad 400.000 liczbą mieszkańców. Inne duże miasta, tj. Gdańsk, Poznań i Wrocław oddalone są o 200 lub więcej kilometrów. Jeszcze przed 50 laty Szczecin stanowił nadrzędne centrum dla całego Pomorza. Z historycznego punktu widzenia niedługi horyzont czasowy, aby móc odbudować stosunki historyczne. Obydwa regiony mają problem ze zmniejszaniem się liczby ludności. Do roku 2020 liczba mieszkańców w Meklemburgii - Pomorzu Przednim zmniejszy się przypuszczalnie o 14%. Będzie to szczególnie zauważalne w miejscowościach centralnych. Prognoza ludności dla Pomorza Zachodniego nie jest aż tak niepomyślna, a szacowany spadek liczby ludności wynosi tutaj 7% do roku 2030. Reakcją na taki rozwój demograficzny w północno-wschodnich Niemczech jest program rozwoju przestrzennego kraju, który zakłada sprężenie systemu miejscowości centralnych.

Najbardziej wrażliwym tematem podejmowanym w regionie przygranicznym jest już od początku dyskusji temat rynku pracy. Z jednej strony pracodawcy mają nadzieję na dobrze wykształconą, a pomimo tego tanią siłę roboczą; z drugiej strony pracownicy obawiają się konkurencji w tym słabym strukturalnie regionie.

Z doświadczenia wiemy, że osoby z Polski dojeżdżające do pracy i przyjeżdżające do kraju tylko na weekendy oraz osoby wyjeżdżające na dłużej kierują się raczej w stronę silnych gospodarczo center, jak Hamburg czy Berlin.

Dlatego eksperci spodziewają się raczej niewielkiego napływu ludności do Meklemburgii - Pomorza Przedniego. Prognozowany wzrost liczby ludności będzie wynosił 400 - 2000 osób w roku. Natomiast potencjał osób, które codziennie dojeżdżają do pracy i które przemierzają w regionie przygranicznym jedynie niewielkie odległości przewidywalnie znacznie wzrośnie. Rzeczoznawcy szacują 5 -10.000 osób w obu kierunkach.

Aby nie nadwyrężyć gospodarki i rynku pracy po obu stronach granicy, wprowadzono regulacje przejściowe w zakresie swobodnego przepływu pracowników i usług. Regulacje umożliwiają - po upływie 2 lub 5 lat – podjęcie decyzji o „poluźnieniu“ tych postanowień lub ich całkowitym wycofaniu. Dopiero się okaże, czy rozwój wpłynie na to, iż skrócenie okresów przejściowych będzie pożądane. Na przykład w sytuacji braku wykwalifikowanej kadry w poszczególnych sektorach lub kiedy migracje staną się dla Polaków mniej atrakcyjne ze względu na polepszenie się warunków pracy w ich własnym kraju.

Prawdopodobnie bardziej rozwinie się turystyka związana z dokonywaniem zakupów. Atrakcyjność Szczecina - dużego miasta - w ciągu ostatnich lat znacznie wzrosła dla sąsiadów z Niemiec. Odzwierciedlają to zarówno różnorodne tablice rejestracyjne samochodów w mieście, jak i liczby w ekspertyzach. Spośród mieszkańców Neubrandenburga, robiących czasami zakupy w większych miastach, tyle samo osób

zaopatruje się w Szczecinie co w Berlinie, a więc co czwarta osoba. Mieszkańcy z otoczenia Neubrandenburga jeżdżą nawet częściej do kraju sąsiedzkiego niż do stolicy Niemiec. Powiązania gospodarcze nie są zbyt dobrze rozwinięte, ale istnieje kilka dobrych przykładów.

Stocznia jachtowa w Greifswaldzie sprowadza z Polski kadłuby i dzięki temu może zaoferować konkurencyjne produkty końcowe. Przykład ten jest godny naśladowania w celu osiągnięcia obopólnych korzyści. W branży gastronomicznej szanse i ryzyka są ze sobą ściśle powiązane. Tam, gdzie klient ma szeroki wybór, dla detalisty czy hotelarza powstaje konkurencja. Tutaj należałoby wypróbować nowe formy współpracy.

To, co w życiu gospodarczym musi jeszcze się rozwinąć, na płaszczyźnie politycznej już się znacząco posunęło do przodu. Mamy wspólne grupy ekspertów, istnieje współpraca w zakresie wdrażania Europejskiej Strategii Zatrudniania, a także pracujemy wspólnie nad wieloma pojedynczymi projektami.

Należy tu wymienić projekt Jugendbauhütte w Stralsundzie i polsko-niemieckie centrum telewizyjne w mieście Rothenklempenow, jak również różnorodne partnerstwa miast i szkół. Ponadto realizowane są wspólne projekty promujące kompetencje kulturowe w ramach programów rozwoju rynku pracy i rozwoju strukturalnego w Meklemburgii-Pomorzu Przednim.

Z tego wynikają przynajmniej dwa scenariusze na przyszłość. Pierwszy wskazuje na rozwój w oparciu o centra regionalne: polska część regionu przygranicznego orientuje się w kierunku Szczecina; niemiecka część w kierunku Greifswaldu czy Neubrandenburga. Metropolia szczecińska staje się przez to drugorzędnym ośrodkiem gospodarczym i akademickim.

Ze względu na konkurujące ze sobą obszary turystyczne rozbudowa dróg transportowych, jak również pozostałej infrastruktury będzie przebiegać tylko w niewielkim stopniu. Wybór tego scenariusza oznaczałoby niewykorzystanie szansy związanej z rozszerzeniem Unii Europejskiej na Wschód. To nie może być celem polityki kraju.

Inaczej będzie wyglądało, jeśli Szczecin stanie się ponadgranicznym centrum usługowym dla całego regionu, jeśli powstanie atrakcyjny obszar gospodarczy z kontaktami w całym obszarze nadbałtyckim, jeśli wzdłuż wybrzeża Bałtyku i na pojezierzach powstanie cieszący się powodzeniem region urlopowy. W tym przypadku korzyści odniosą obie strony.

Dlatego w interesie mieszkańców po obu stronach granicy jest wzmocnienie współpracy między instytucjami a firmami, oczywiście o ile obie strony będą energicznie pracowały nad przygotowaniem wspólnego rynku pracy; o ile cel, jaki polityka sobie postawi, nie będzie polegał na szukaniu różnic, lecz znajdowaniu podobieństw. Mam nadzieję, że dzisiejsze posiedzenie dostarczy wielu impulsów i życzeń kreatywnej pracy.

Uwarunkowania przestrzenne i perspektywy rozwoju obszaru Pomorza Zachodniego

prof. Zygmunt Meyer
Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego

Uwarunkowania przestrzenne i perspektywy rozwoju obszaru Pomorza Zachodniego prof. Zygmunt Meyer, Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego

Od początku historii Pomorza Zachodniego obszar ujścia rzeki Odry stanowił naturalne centrum tego obszaru i skupiał wokół siebie najważniejszy potencjał życia gospodarczego, kulturalnego oraz administracyjnego regionu, będącego jego naturalnym zapleczem.

W najnowszej historii spójność tego regionu została w sposób sztuczny zakłócona w wyniku zupełnie nowego układu geopolitycznego doprowadzając do zerwania najbardziej nawet lokalnych więzi społecznych.

Dyskutując o perspektywach i możliwościach rozwoju tego obszaru w najbliższej perspektywie powinniśmy ocenić na ile skutecznie jesteśmy w stanie przywrócić spójność gospodarczą i społeczną tego obszaru. Musimy zadać sobie pytanie, co powinniśmy zrobić aby działania te były możliwe i jakie warunki musiały by być spełnione aby proces ten był skuteczny. Z całą pewnością innym problemem jest przywrócenie spójności na poziomie społecznym, a zupełnie innym na poziomie gospodarczym. Chociaż wydaje mi się, że tych obszarów nie da się rozdzielić.

Podejmowane wysiłki na rzecz odbudowy powiązań przestrzennych tego obszaru w obu tych płaszczyznach nabrały konkretnego wymiaru już w latach 90 ubiegłego wieku, gdy w ramach euroregionu Pomerania bezpośrednie kontakty społeczności lokalnych stały się prawie codziennością, gdy zaczęliśmy zastanawiać się nad wspólną strategią rozwoju. Dokonania tego okresu są szczególnie widoczne właśnie w obszarze odbudowy powiązań społecznych, a data 1 maja 2004 roku stała się niejako symbolem nowych, nieograniczonych możliwości na tym polu.

Inaczej, a na pewno dużo trudniej przebiegają procesy integracji gospodarczej obszaru Pomorza Zachodniego. Dla jasności mojego wyводу pozwolę sobie utożsamić obszar ten ze wschodnią częścią kraju związkowego Meklemburgii Pomorza Przedniego oraz obszarem Województwa Zachodniopomorskiego.

Powiązania przestrzenne, kooperacyjne i rynkowe tego obszaru zostały skutecznie zakłócone w obu kierunkach. Zachodniej części pozbawiono naturalnego obszaru metropolitalnego, którego potencjał i siła oddziaływania zawsze decyduje o skutecznym i zrównoważonym rozwoju jego naturalnego zaplecza. W wyniku czego powstały dwa obszary o wyraźnie depresyjnym i marginalnym charakterze, podobnych problemach gospodarczych, zagrożonych dalszą marginalizacją.

Sytuacja się zmieniała, przynajmniej w układzie tworzenia warunków do restrukturyzacji tej przestrzeni po wejściu Polski do Unii Europejskiej. Przynajmniej teoretycznie nie ma przeszkód formalnych i programowych do wspólnych działań na rzecz restrukturyzacji tego obszaru gospodarczego, tworzenia warunków do budowania spójności przestrzennej, krótko mówiąc tworzenia warunków dla wspólnych działań i projektów. Tylko żeby było to możliwe w wymiarze praktycznym, powinniśmy zastanowić się gdzie tkwią potencjały tego obszaru, jak skonsumować atuty, a przede wszystkim jak zniwelować rzeczywiste zagrożenia dla tego procesu.

Patrząc z lotu ptaka na Pomorze Zachodnie widać wyraźnie, historycznie ukształtowany układ korytarzy transportowych dostępnych dla wszystkich znanych rodzajów transportu, widać sieci miast od Greifswaldu na północy, poprzez Neubrandenburg i Schwedt po stronie zachodniej Odry oraz Gryfino, Police, Stargard Szczeciński, Goleniów i Świnoujście po stronie wschodniej, z widocznym centrum tego obszaru w Szczecinie. Układ przestrzenny infrastruktury transportowej koncentruje się w rejonie Szczecina, gdzie krzyżują się korytarz odrzański, będący naturalnym połączeniem szlaków środkowo europejskich z basenem morza bałtyckiego, z historycznie ukształtowanym szlakiem łączącym miasta hanzeatyckie pomiędzy Morzem Północnym a wschodnią strefą morza bałtyckiego, od Hamburga, przez

Szczecin, Gdańsk, Kaliningrad i dalej do Sankt Petersburga, zwanym przez planistów Via Hanzeatica. Znaczenia tych korytarzy transportowych dla rozwoju Pomorza Zachodniego nie da się przecenić, a zapewnienie warunków dla przyjęcia i obsługi potoków transportowych będzie warunkiem wykorzystania tego potencjału. Widoczna jest nierównowaga w zainwestowaniu tych szlaków transportowych po obu stronach Odry. Nie miejsce ani czas w tej chwili aby przyczyn tego stanu rzeczy poszukiwać, bowiem jest ona znana stronom dzisiejszej debaty. Chciałbym tylko na chwilę zatrzymać się nad problemem szlaku Via Hanzeatica. W nowym układzie Via Henzeatica, jako fragment wielkiego, bałtyckiego pierścienia infrastrukturalnego, będzie pełnić rolę osi integracyjnej o znacznym udziale tranzytu ładunków i osób. Należy także pamiętać, że w rozwoju gospodarczym południowego Bałtyku istotną rolę może odegrać żegluga w formule "short-sea shipping". Krótkie połączenia żeglugowe są osią nowej strategii transportowej Unii Europejskiej jako reakcja na rosnące potoki transportu samochodowego w nadmiernie skoncentrowanych obszarach. Jest to jedna z szans dla portów południowego Bałtyku, w tym szczególnie portu w Szczecinie, który pełnić powinien rolę generatora ruchu na trasie Berlin - Morze Bałtyckie. Szlaku o znaczeniu nie w pełni dotychczas wykorzystywanym, co skutkuje dużą dysproporcją w poziomie zainwestowaniu po obu stronach.

Wymieniłem tu oczywiście niektóre tylko problemy, problemy o znaczeniu zasadniczym w tworzeniu dostępności transportowej tego regionu. Pamiętając oczywiście o konieczności podjęcia wielu niezbędnych działań w wymiarze lokalnym, jak chociażby działania mające na celu rozwiązanie problemów komunikacyjnych w obszarze wysp Wolin i Uznam. Pracujemy nad tymi problemami intensywnie i mam nadzieję, że uporamy się z nimi w sposób zadawalający dla obu stron oraz je satysfakcjonujący.

Województwo Zachodniopomorskie można podzielić na cztery funkcjonalnie odmienne obszary gospodarcze, które z różnym natężeniem będą oddziaływać na proces integracji gospodarczej Pomorza Zachodniego. Obszar metropolii Szczecińskiej obejmującej miasto Szczecin, miasta Police, Gryfino, Stargard Szczeciński i Goleniów oraz funkcjonalnie z nimi powiązane Świnoujście jest obszarem kluczowym dla omawianych dzisiaj spraw. W obszarze tym zlokalizowane jest 60% potencjału gospodarczego województwa, tworzone jest tu 65% regionalnego Produktu Brutto, funkcjonuje tu 14 z 16 wyższych uczelni województwa. A sam Szczecin jest regionalnym ośrodkiem administracyjno - gospodarczym województwa oraz siedzibą dużej ilości regionalnych instytucji okołobiznesowych.

Obszar ten podlega bardzo silnym procesom restrukturyzacyjnym, objawiającymi się dużymi napięciami w sferze dostosowań i poszukiwania własnej drogi rozwoju oraz wynikającymi z tego powodu dużymi napięciami na rynku pracy, niedostatecznie zainwestowanej sferze społecznej. Szczególnie widoczne jest to w szeroko pojętej gospodarce morskiej, która była zawsze dominującą gałęzią aktywności gospodarczej w tym obszarze i w dalszym ciągu rolę taką odgrywa. Dynamiczny rozwój sektorów usług i przetwórstwa przemysłowego, opartych na małej i średniej przedsiębiorczości znacznie złagodził skutki regresu w sektorze przedsiębiorstw gospodarki morskiej. Mimo, że proces ten jest dynamiczny i ciągły, to jednak nie do końca daje dzisiaj odpowiedź na pytania w jakim kierunku musi przebiegać restrukturyzacja tego sektora. Nie jesteśmy w stanie dzisiaj odpowiedzieć na pytania dotyczące docelowego kształtu i przyszłości przedsiębiorstw produkcji i remontów statków, przedsiębiorstw armatorskich, czy nawet znaleźć odpowiedzi na pytanie o przyszłe funkcje zespołu portowego. Są to problemy każdego obszaru, który restrukturyzując się, poszukuje nowych dróg i tak naprawdę nie znajduje gotowych wzorców ani recept na rozwiązanie tych problemów. Przyspieszająca gospodarka światowa premiuje tylko skuteczne i szybkie działania dostosowawcze sektora usług i produkcji, działania oparte na budowaniu gospodarki opartej na wiedzy, postępie technologicznym, skutecznych systemach wdrażania innowacji, a przede wszystkim działania oparte na globalnej współpracy.

Wydaje się, że właśnie aglomeracja szczecińska ma wiele atutów, aby wraz ze swoim naturalnym zapleczem gospodarczym podjąć te wyzwania i skutecznie realizować założone

cele rozwoju. Bezspornie takim atutem jest potencjał naukowy i edukacyjny uczelni szczecińskich. Stworzenie warunków do nauki i edukacji dla 65 tys. studentów, stworzenie warunków do realizacji ich własnych planów zawodowych po zakończeniu studiów właśnie w tym regionie Europy jest dla nas działaniem priorytetowym i ma wymiar o znaczeniu zasadniczym dla przyszłości Pomorza Zachodniego.

W rozważaniach nad rolą aglomeracji szczecińskiej w obszarze Pomorza Zachodniego nie należy zapominać o potencjale istniejących tu instytucji okołobiznesowych. Duża ilość instytucji finansowych oraz firm oferujących usługi dla przedsiębiorstw decyduje o warunkach prowadzenia działalności gospodarczej.

Zgodnie z teoriami globalizacyjnymi (m.in. teoria niezrównoważonego rozwoju, czy też nowego, międzynarodowego podziału pracy) niemożliwy jest, w obecnych realiach ekonomicznych, intensywny rozwój wielu dziedzin gospodarki w oparciu o własny potencjał. Możemy, a wręcz powinniśmy wzmocnić ten potencjał o rozbudowane więzi kooperacyjne, kapitałowe i ludzkie w obrębie omawianego obszaru gospodarczego.

Obszar taki potrzebuje rozbudowanych powiązań przestrzennych, opartych na aglomeracji miejskiej, zdolnej do wytworzenia niezbędnych impulsów dla rozwoju całego regionu ujścia Odry.

Problem spójności tego obszaru jest akcentowany w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2015 roku, wyznaczającej ramy i kierunki polityki regionu w kreowaniu niezbędnego partnerstwa, jako strategicznego i mającego olbrzymi wpływ na uwarunkowania rozwoju i wizje kształtu społeczno - gospodarczego wspólnego regionu. Strategia wskazuje wiele obszarów wzajemnego oddziaływania i kształtowania wspólnej polityki przestrzennej, ochrony środowiska, współpracy przygranicznej.

Analizując problem podniesienia konkurencyjności wspólnego obszaru gospodarczego Meklemburgii Pomorza Przedniego i Województwa Zachodniopomorskiego należy pamiętać o jego pozycji w regionie Morza Bałtyckiego. W tym kontekście wydaje się naturalna teza, że funkcjonowanie nadmorskiego regionu gospodarczego bez naturalnego zaplecza portowo - dystrybucyjnego w znaczący sposób ogranicza możliwości jego rozwoju. Jest to zaplecze, które w chwili obecnej wymaga wielu korekt inwestycyjnych, przede wszystkim w kierunku stworzenia warunków do wypracowania spójnej i komplementarnej oferty właśnie do swojego najbliższego zaplecza gospodarczego. Zmiany w strukturze potoków towarowych, kierowanych przez zespół portowy potwierdzają słuszność takich działań. Nastawiony na obsługę wielkoprzemysłowego Śląska port musi obecnie intensywnie poszukiwać alternatywnych towarów, dywersyfikować usługi i tworzyć nowoczesną i sprawną ofertę dla operatorów zajmujących się organizowaniem potoków towarowych. Na takie usługi czekają partnerzy po obu stronach ujścia Odry.

Mam nadzieję, że chociaż tych kilka wybranych i wymienionych przeze mnie atutów potwierdza tezę, że aglomeracja szczecińska może być i powinna być kreatorem spójności obszaru gospodarczego Pomorza Zachodniego.

Referat wprowadzający

Siegfried Wack
Urząd Powiatowy Uecker-Randow
Towarzystwo Niemiecko-Polskie

Referat wprowadzający

Siegfried Wack, Urząd Powiatowy Uecker-Randow / Towarzystwo Niemiecko-Polskie

Szanowni Państwo,

bardzo się ucieszyłem z zapytania o wygłoszenie dzisiaj referatu na temat szans rozwojowych naszego regionu. Przed miesiącem wszyscy mieliśmy możliwość wspólnie przeżyć przy granicy polsko-niemieckiej historyczny moment rozszerzenia Unii Europejskiej. Powinniśmy sobie powoli uświadomić, jaki wymiar ma ten ważny krok dla nowego układu na kontynencie europejskim. Faktem jest, że jeszcze przed 15 laty, a więc w krótkim odcinku czasowym, nikt nie przypuszczał, że będzie to możliwe.

Z każdym dniem wzrasta poczucie normalności

Z wielkim zadowoleniem przyjmujemy do wiadomości fakt, że spotkania i konferencje takie, jak wczorajsza czy dzisiejsza, stają się normalnością, przynajmniej dla nas - mieszkających przy granicy. Jeśli od początku przeżywało się równie żmudny proces tworzenia niemiecko-francuskiej przyjaźni w Kraju Saary, nie można pozostać niewzruszonym w obliczu takiego europejskiego postępu.

Szanowni Państwo,

dzisiaj interesuje nas także historyczny wymiar najnowszych wydarzeń, ale w zasadzie zgromadziliśmy się tutaj, aby stwierdzić, jakie skutki w sferze gospodarczej, socjalnej i kulturowej wynikną dla nas z akcesji Polski do UE - dla nas, czyli dla Euroregionu Pomerania, a więc województwa zachodniopomorskiego, niemieckiego Przedpomorza z brandenburskimi powiatami Uckermark i Barnim włącznie, a także południowo-szwedzkiego regionu Schonen. Jak Państwo zauważyli, opisałem tutaj obszar geograficzny, który przed setkami lat należał do Ligi Hanzeatyckiej lub prowadził z nią intensywny handel. Wielkość tej sieci może być dla nas inspiracją. Co powstrzymuje nas od tego, aby znów wkroczyć na tę drogę handlową?

Tutaj, na tym polu od lat wzrasta zrozumienie i istnieje konsensus, który manifestuje się m.in. w dwudniowej konferencji.

Z peryferii do centrum UE

Zmuszeni koniecznością, ale również kierowani chęcią poznania tego drugiego partnera nawiązaliśmy kontakty - my mieszkający w obszarze przygranicznym – a także wymieniliśmy doświadczenia, wtedy, kiedy jeszcze o tym nikt nie myślał.

W tym miejscu 6 grudnia 1991 roku zebraliśmy się w celu rozmowy na temat współpracy instytucjonalnej z naszym polskim partnerem. Na zaproszenie byłego parlamentu miejskiego i powiatowego Przedpomorza referaty na temat form współpracy w tzw. Euroregionach wygłosili Pan von Malchus - prezydent Stowarzyszenia Europejskich Regionów Granicznych oraz kierownik odnoszącego sukcesy regionu przygranicznego EUREGIO przy granicy niemiecko-holenderskiej.

Być może również moje doświadczenia w obszarze granicznym Saar-Lor-Lux (Kraj Sary/Lotaryngia/ Luxemburg) przyczynią się do rozwijania idei Euroregionu Pomerania. 10-letnie doświadczenie Towarzystwa Niemiecko-Polskiego pokazało, że kooperacje z partnerem z Polski znajduje coraz więcej zwolenników.

Bliskość geograficzna ułatwia znalezienie cech wspólnych na płaszczyźnie lokalnej i regionalnej. Wiele regionów sądzi, że przesunęło się po rozszerzeniu Unii Europejskiej z peryferii do centrum Europy. Fantazja w sposobie argumentowania nie zna granic, ale jest to dopuszczalne, stymulujące i motywujące w polityce.

Jakie jest nasze położenie?

Przynajmniej z geograficznego punktu widzenia jest ono interesujące.

Niektórzy z Państwa znają model regionalnej i ponadregionalnej kooperacji:

tzw. model pomostu oznaczałoby, że dwa ośrodki - w naszym przypadku Warszawa i Berlin - będą się ze sobą porozumiewały, a rozwój będzie miał miejsce bez nas.

Bardziej przyjaznym dla nas jest oczywiście tzw. model generatora. Tutaj region sam jest głównym „aktorem” i oddziałuje na otoczenie. Tutaj my mamy wpływ na rozwój.

Istnieje jeszcze model osi, który szuka kooperacji regionalnych wzdłuż szlaków transportowych.

Szczecin zyskuje funkcję nadrzędnego centrum w regionie

Niezależnie od tego, jaki model Państwo preferujecie, ja opowiadam się zdecydowanie za rosnącą rolą miasta Szczecina.

Pomimo, że nasze instytucje planowania przestrzennego, a także system lokalny nie biorą pod uwagę sąsiadów z zagranicy; pomimo, że prognozy ludności dla naszego obszaru wystawiane są bez uwzględnienia wpływu z sąsiedztwa, to ja zawsze podkreślam w Regionalnym Stowarzyszeniu Planowania Przestrzennego, że w żadnym wypadku nie można sporządzać strategii rozwojowych bez uwzględnienia sąsiada z Polski. Przy tym historyczna funkcja miasta Szczecina będzie oddziaływała jako naturalne nadrzędne centrum regionu aż po Greifswald, Neubrandenburg czy Stralsund. Nie bez przyczyny powiaty Mecklenburg-Strelitz, Demmin i miasto Neubrandenburg zdecydowały się na członkostwo we Wspólnocie Komunalnej Pomerania. Przeszłość pokazała, wzięwszy pod uwagę czas i odległość, że partnerzy-sąsiedzi o wiele szybciej znajdują wspólne cele. Jak już na początku wspomniałem, w okresie przed rozszerzeniem Unii Europejskiej na pewno nie siedzieliśmy w regionie przygranicznym z założonymi rękoma. Co więcej, był to okres niezliczonych wzajemnych odwiedzin, konferencji i wymiany kulturowej, a także kontaktów listownych i telefonicznych.

Polityka strukturalna UE

Jak Państwo wiecie Meklemburgia - Pomorze Przednie pozostanie w nowym układzie podziału środków strukturalnych nadal celem 1 i będzie tak, jak nasz sąsiad Polska, profitować z europejskiej polityki spójności - średnio przeznaczonych zostanie 34% środków budżetu UE, co oznacza ok. 48 mld €.

¼ z tego przypadają na regiony i kraje członkowskie z zaległościami w rozwoju.

Ciesz się nas, że Komisja Europejska również w reformie polityki strukturalnej opowiada się za europejską współpracą terytorialną tzn. chce w oparciu o sukces INTERREGU promować harmonijną integrację w obszarze UE.

Konkretnie są to następujące punkty:

1. Włączenie granic morskich do regionu przygranicznego
2. współpraca ponadgraniczna
3. współpraca międzyregionalna
4. transgraniczna współpraca na zewnętrznych granicach

Tutaj wzrasta znaczenie Euroregionu Pomerania, ponieważ Komisja wyznaczy ostre reguły współpracy oraz dalszy wspólny konspekt rozwoju i działania będący ważnym instrumentem w procesie zarządzania środkami pomocowymi. Pociuszające jest, że Bruksela znacznie uprości system administracyjny.

Koncepty

Na podstawie istniejącej bazy i środków pomocowych musimy teraz spróbować jak najszybciej stworzyć wspólne koncepty w celu promocji naszego regionu po obu stronach granicy. Przy tym należy mieć ciągle na uwadze, że w dużym regionie zawsze rozwijają się liczne i różnorodne formy współpracy. Zależy to od danego partnera i od zbieżności interesów.

Zalew Szczeciński

Pozwólcie Państwo, że w tym miejscu przytoczę kilka danych, które odnoszą się do regionu i Zalewu Szczecińskiego. Nasz zarząd regionalny wspólnie z regionalnym związkiem ruchu turystycznego Przedpomorza przeprowadził badania na temat możliwości wykorzystania i promowania regionu przygranicznego wokół Zalewu Szczecińskiego jako produktu turystycznego. O czym nie wszyscy wiedzą: Zalew Szczeciński jest większy o 165 km² niż Jezioro Bodeńskie. W obszarze Zalewu Szczecińskiego mieszka 850.000 osób na powierzchni 7.318 km². W roku 2002 po stronie niemieckiej naliczono 519 placówek noclegowych, a po stronie polskiej 312. Liczba miejsc noclegowych wynosiła 32.200 po stronie niemieckiej i 36.500 po stronie polskiej. Ogólnie przenocowało 6,8 mln osób. Więc co jest nam bliższe niż stworzenie sieci kooperacyjnej oraz wspólnej marki turystycznej w oparciu o mocne strony regionu, a przez to stworzenie możliwości dla transgranicznego współzawodnictwa regionów turystycznych.

To, co już uczyniliśmy w Berlinie i Hamburgu poprzez wspólną prezentację obszarów socjogospodarczych takich, jak: Szczecin, Police oraz Uecker-Randow i co w przyszłości zamierzamy uczynić z Saarbrücken, Metz, Luxemburgiem i Trier, mogłoby jak najbardziej zostać rozszerzone na dalsze miasta czy obszary graniczące z Zalewem, czyli na: Kamień Pomorski, Świnoujście, Goleniów, Gryfino i Wschodnie Przedpomorze.

Na drugiej konferencji 21 czerwca w Szczecinie pogłębimy ten temat i być może dojdziemy ze wspólnotami samorządowymi do porozumienia kooperacyjnego.

Poprzez samorządy powinniśmy próbować pozyskać inne podmioty regionalne zainteresowane współpracą. Jeden z projektów koncentruje się na sektorze małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) po obu stronach granicy.

W tzw. ofensywie kooperacyjnej dotyczącej w/w grupy chodzi o realizację trzech następujących celów:

1. Wspieranie kooperacji MŚP w regionie przygranicznym Pomerania poprzez udostępnienie infrastruktury informatyczno-technicznej w postaci polsko-niemieckiej internetowej giełdy współpracy. Celem jest rozwój kooperacji i ich skuteczne funkcjonowanie.
2. Wspieranie MŚP w tworzeniu ponadgranicznej współpracy poprzez udostępnianie informacji i stworzenie możliwości kontaktowania się przedsiębiorców (giełda: szukam-oferuję).
3. Wspieranie pracobiorców w tworzeniu ponadgranicznej współpracy poprzez udostępnianie informacji oraz organizowanie wspólnych spotkań i imprez.

Ogólnie liczba przedsiębiorstw znajdujących się w bazie danych wynosi 1500, w tym ok. 400 przedsiębiorstw niemieckich, które zainteresowane są współpracą z Polską i 50 przedsiębiorstw z Polski zainteresowanych współpracą z Niemcami. Różnica ta wynikała z trudności zamieszczenia oferty. Jednak zainteresowanie ze strony polskiej znacząco wzrasta. Na 5 imprezach było obecnych ponad 250 przedsiębiorców z Polski i Niemiec. Z tematyką przedsiębiorstw ściśle powiązane są również kwestie dotyczące rynku pracy. Sytuacja po obu stronach granicy nie przedstawia się zbyt dobrze.

Czego się obawiamy, widząc tak wysokie bezrobocie w Polsce?

Właśnie tego, czemu okresy przejściowe dotyczące swobodnego przepływu pracowników miały zapobiec. Wiemy, że Polska jest tradycyjnym krajem emigrantów. W ostatnich setkach lat kraj opuściło 15 mln Polaków. Powodem było obce panowanie, bieda czy trudna do zniesienia dyktatura. Od lat 90-tych trend ten znacząco osłabł, a wręcz obserwowaliśmy sytuację odwrotną, w ciągu ostatnich 10 lat setki emigrantów powróciło do kraju, ponieważ widzieli oni dla siebie perspektywę na przyszłość. 34% Polaków przyznało, że jest gotowych wyjechać za granicę, aby podjąć tam pracę; w tym wiele osób w wieku 15 - 29 lat (60%). Powody, które zostały podane to: niskie płace, brak pracy, niski standard życia i brak możliwości rozwoju zawodowego.

Z czym Polacy wiążą nadzieje?

Polacy oczekują - w ramach pomocy unijnej - pobudzenia działalności inwestycyjnej w kraju, a przez to wzrostu zatrudnienia, a także rozszerzenia rynku w związku ze zwiększoną swobodą świadczenia usług. Oczywiście pod uwagę brane są też możliwości podjęcia pracy w nowej Europie w dowolnie wybranym kraju, jak to dotychczas było w 15 „starych” krajach Unii Europejskiej. Nie powinniśmy się tego obawiać. Zwiększenie dobrobytu w Polsce spowoduje rozszerzenie naszego rynku gospodarczego.

Nowa wolność jako szansa

Jest znane, że nie uznaję wynegocjowanych okresów przejściowych. Powodują one bowiem zastój, pachną protekcjonizmem, podczas gdy my w obszarze przygranicznym potrzebujemy szybkiego dostosowania i konkurencyjności, aby nie tracić cennego czasu. Czy przypominać sobie Państwo zamiarzenia Grupy BMW dotyczące znalezienia nowej lokalizacji. Może Państwo także wiecie, że Pasewalk również brał udział w konkursie. Zakład stoi dziś w Lipsku. Wcześniej odbyło się wiele procesów kwalifikacyjnych. Wiemy na pewno, że nie byliśmy wykluczeni z tego procesu jako pierwsi. Wiedzieliśmy, że wskazanie na potencjał specjalistów w regionie szczecińskim, a także pisma polecające z miast Police i Szczecin wzbudziły w Monachium zainteresowanie. Nawet jeśli miałby być to szczególny przypadek, to jednak pokazał on, że migracje pracowników z Polski byłyby tutaj konieczne. Często podkreślany przez wielu przedsiębiorców w naszym regionie brak wykwalifikowanego personelu całkowicie przekonał mnie o bezsensowności ograniczeń w zakresie swobodnego przepływu pracowników. Bardzo szybko zostaniemy skonfrontowani z taką sytuacją, że nasze szkoły zawodowe nie będą kształciły wystarczającej liczby osób, aby zagwarantować zakładom niezbędny personel. Zamiast celebrować okresy przejściowe, należałoby zastanowić się, jak można zlikwidować bariery migracyjne i nadać nowe impulsy. Zarówno Przedpomorze, jak i region szczeciński dotknięte są problemem odpływu młodych ludzi. Czy nie byłoby dla nas korzystniejsze w obliczu oczekiwanego załamania demograficznego podjęcie wszelkich możliwych wysiłków w celu zatrzymania tych osób w regionie przygranicznym? Sensowne byłoby nie tylko stworzenie bazy danych dla przedsiębiorstw w regionie, ale także w podobny sposób dla wykwalifikowanej kadry. Nie mam tu na myśli jedynie wymiany ponadgranicznej, ale również zatrzymanie lub ponowne pozyskanie osób, które dojeżdżają do pracy lub szukają nowego miejsca pracy. Musimy skupić nasze wysiłki na dalece pojmowanej ponadgranicznej ofensywie kształcenia. Odważny projekt w Rothenklempenow w zakresie polsko-niemieckiego kształcenia zawodowego musi znaleźć naśladowców. Niedawno utworzone polsko-niemieckie centrum kompetencji w Torgelow musi nadal funkcjonować; nie wspominając już o polsko-niemieckim gimnazjum. Placówek tego rodzaju jest ciągle zbyt mało. Konieczne byłoby nie tylko rozmowy na temat szans w regionie przygranicznym, ale również realizacja tej idei poprzez stworzenie odpowiednich miejsc kształcenia. Nie jest wystarczające przyjmowanie przez Volkshochschule (państwowy ośrodek kształcenia kursowego) w Uecker-Randow ok. 300 zapisów rocznie na naukę języka polskiego. Jeśli naprawdę chcemy wykorzystywać nasze kompetencje w regionie, nauka

języka sąsiada powinna odgrywać znacznie większą rolę w przedszkolach, szkołach podstawowych, szkołach regionalnych oraz gimnazjach. Bariera językowa jest czynnikiem najbardziej hamującym gospodarczą i kulturową wymianę przygraniczną. Dlatego musi nastąpić radykalna zmiana w sposobie myślenia w polityce i w instytucjach oświatowych.

Ekonomiści, politolodzy, socjolodzy oraz inżynierowie ds. planowania często podejmowali w pracach badawczych temat przyszłości regionów przygranicznych.

W kręgach specjalistów istnieje przekonanie, że aktualnie nikt nie byłby tak lekkomyślny, aby przewidywać dokładny czas i kierunek przyszłego rozwoju.

Również uważam to za niemożliwe. Ale na podstawie istniejących już prac badawczych, przeprowadzonych dyskusji oraz dostępnych informacji możemy ustalić potencjalne możliwości rozwoju gospodarczego, struktury ludności, a także ponagranicznego współdziałania regionów położonych wcześniej na uboczu.

Szczecin jest najdalej wysuniętym na zachód miastem Polski - oddalonym o 12 km od granicy i o 55 km od Bałtyku - zalicza się do 7 największych miast naszego kraju sąsiedzkiego. Cały obszar aglomeracji miejskiej obejmuje miasta Police, Stargard, Gryfino i Goleniów. Rejon szczeciński zamieszkuje po stronie polskiej 800. 000 osób. Położenie geograficzne miasta między Berlinem, Gdańskiem, Pragą, Sztokholmem i Kopenhagą stwarza możliwość wykorzystania Szczecina jako generatora ruchu w nowej Europie w punkcie łączącym Europę Wschodnią z Europą Zachodnią.

Wielkie nadzieje w mieście Szczecin

Ojcowie miasta mają nadzieję, że w ciągu następnych 7 lat nastąpi tutaj nad Odrą dynamiczny rozwój i widzą siebie w niedalekiej przyszłości - ze względu na występujący w Szczecinie potencjał gospodarczy, kulturowy i intelektualny - w roli partnera dla Berlina. Mimo, że raczej nie podzielam tego optymizmu, chciałbym się jednak przy tym punkcie na krótko zatrzymać. Weźmy pod uwagę stronę niemiecką:

Słabsza infrastruktura po stronie niemieckiej

Obszar przygraniczny - z niekorzystną strukturą gospodarczą i „zaniedbany“ infrastrukturalnie, jak nasz powiat Uecker-Randow - ma raczej niekorzystne warunki wyjściowe, aby móc podołać nadchodzącym zmianom strukturalnym.

Perspektywa stania się terytorium tranzytowym dla europejskiego przepływu towarów między centrami gospodarczymi wydaje się na pierwszy rzut oka bardziej prawdopodobna niż perspektywa samodzielnego i sprawnego wyprofilowania gospodarki. Wszystkie regiony przygraniczne, w tym również i nasz, przesunawszy się geograficznie z położenia peryferyjnego do centrum nowej Europy, uczynią wszystko, aby przezwyciężyć sytuację wynikającą z położenia na uboczu i aby stać się ważnym ogniwem w procesie rozszerzenia Europy.

Szansą jest lepszy dostęp do rozszerzonego rynku wewnętrznego, możliwie szybka integracja rynków pracy i związanych z tym implikacji w sferze politycznej i oświatowej.

Szanse zwalczenia skutków położenia na uboczu

Oczywiście chcemy stworzyć atrakcyjne uwarunkowania lokalne dla większych przedsiębiorstw oraz „ożywić“ region przygraniczny i zaoferować jako atrakcyjne miejsce zamieszkania, pracy i edukacji. Ponownie postawię pytanie: jak dalece będzie to możliwe, że ten wymarzony i konieczny rozwój faktycznie obróci się ku dobremu.

Modele kooperacji regionalnych i ponadregionalnych

Szanowni Państwo,

podobnie jak we wszystkich innych regionach przygranicznych, również w naszym intensywnie pracuje się nad rozwojem ponadregionalnych, europejskich perspektyw.

Ponadgraniczna współpraca między podmiotami rynku pracy i edukacji, między gospodarką i samorządami jest jak wiemy żmudnym i złożonym procesem. Dlatego nie można przedstawiać go tylko w kategorii czasu. Bariery językowe, odmienne struktury polityczno-administracyjne i kulturowe nie czynią przyszłej pracy łatwiejszą.

Wspólny codzienny proces uczenia się na pierwszym planie

Co nadal trzeba zrobić? Konieczne jest uczenie się od siebie - każdego dnia i wzajemna adaptacja. Wszyscy zbieramy doświadczenia i wiadomości, które są nieodzowne w procesie socjalnej, politycznej i gospodarczej integracji europejskiej.

Jasne porozumienie dotyczące celów wszystkich podmiotów

Musimy, jak już wcześniej stwierdziłem, nadal podejmować te ogromne wyzwania i pozytywnie się do nich ustosunkowywać. Podmioty regionalne muszą dojść do porozumienia w kwestii przyszłych zamierzeń i to pod presją czasu, która ciąży na nas w tym procesie. Cele te należy jak najszybciej przekształcić we wspólną strategię, uwzględniając naturalnie odmienne interesy i problemy.

Szanowni Państwo,

Jeśli wykonamy to zadanie, w wielu różnych obszarach regionu przygranicznego będziemy odnosić korzyści na osi Szczecin-Berlin.

Z pewnymi ograniczeniami byłby obszar peryferyjny będzie w stanie wintegrować się w sieć gospodarczą potencjalnego centrum szczecińskiego i dzięki temu czerpać przynajmniej częściowo siły witalne. Szczecin musi jednocześnie rozwiązać swoje dawne problemy gospodarcze, np. w kwestii stoczni czy przestarzałej infrastruktury.

Jeśli podołamy tym problemom, nawiążemy kontakty z podmiotami decydującymi i trwale pokonamy bariery językowe, wtedy z pewnością będziemy mieli szansę zrealizowania wspólnych dążeń. Jeśli dobrze zrozumiałem, celem wygłoszenia referatu wprowadzającego było naświetlenie roli Szczecina w procesie wspólnego przyszłego rozwoju. Dlatego pozwólcie Państwo zakończyć mój referat stwierdzeniem, że obecnie ogromną zaletą dla naszego wspólnego regionu jest istnienie dużego polskiego miasta w bezpośrednim sąsiedztwie.

Pomijając problemy, wynikające z tego faktu dla obu stron, wierzę mi Państwo, że ta zaleta będzie miała ogromne znaczenie w bliskiej przyszłości.

Jeśli uda się w niedalekim horyzoncie czasowym zapobiec temu, że nasz region stanie się regionem bez znaczenia, Szczecin siłą rzeczy będzie miał znaczący udział w tym sukcesie.

Dziękuję za uwagę.

Forum I

**Kooperacje przedsiębiorstw
podstawą zintegrowanego
rozwoju gospodarczego
w regionie**

Polska opłacalnym celem

Holger Köhn, Dyrektor Działu Projektów
Polsko - Niemieckie Towarzystwo Wspierania
Gospodarki

Polska opłacalnym celem *

Holger Köhn, Polsko-Niemieckie Towarzystwo Wspierania Gospodarki

Polska - walory lokalizacji

Polsko-Niemieckie Towarzystwo Wspierania Gospodarki (TWG) odnotowało w ciągu ostatnich 12 miesięcy znaczny wzrost zainteresowania polskim rynkiem, tj. od momentu, kiedy zapadła decyzja o przystąpieniu Polski i innych 12 krajów kandydackich do Unii Europejskiej oraz po tym, jak fakt rozszerzenia Wspólnoty był ogólnie znany wśród wszystkich niemieckich przedsiębiorstw.

Liczba skierowanych do TWG zapytań wzrosła średnio o prawie 50% w skali rocznej. W niektórych miesiącach liczba szukających pomocy zwiększyła się nawet dwukrotnie w porównaniu z analogicznym okresem lat 2001/2002. Ponadto mamy wrażenie, że wzrasta powaga, z jaką niemieckie przedsiębiorstwa zasięgają informacji na temat lokalizacji przedsięwzięć gospodarczych, jakim jest Polska; powaga, a więc szczerze zamiary. Zbieranie informacji „na zapas“, bez faktycznej chęci podejmowania decyzji - jak to jeszcze było często przed ok. 1,5 roku - jest coraz rzadsze.

Przy czym przenoszenie całych linii produkcyjnych stanowi raczej wyjątek - przynajmniej tak wynika z naszych doświadczeń. Zgadza się, że rodzaj takiej aktywności zwiększył się, ale w umiarkowanym stopniu. Często zauważyć można, że wykonywanie pewnych świadczeń, które wymagają dużego nakładu pracy ludzkiej w procesie produkcyjnym (np. czynności, które przy użyciu maszyn są trudne do zrealizowania, a z którymi przyuczeni pracownicy relatywnie łatwo się uporać, a więc czynności, w których faktor „siła ludzka“ jest niezastąpiony), jak również świadczeń w zakresie pakowania, logistyki i wysyłki realizowane są w Polsce. Jeśli w przeszłości różnorodne instytucje, w tym TWG, badały uwarunkowania lokalne w Polsce i oceniały atrakcyjność polskiego rynku, na pierwszym miejscu prawie zawsze podkreślano jego wielkość. Na drugim miejscu znajdowały się w należytym odstępnie niskie koszty pracy. Ale właśnie ten czynnik, według mnie, będzie odgrywał w przyszłości coraz większą rolę, ponieważ polski rynek znajduje się w fazie otwierania na rynek UE – tak dobrze znany inwestorom. Dalsze zalety lokalizacji przedsięwzięć gospodarczych w Polsce to dobrze wykształcona i zmotywowana kadra pracownicza, bliskość rynku niemieckiego i kooperacje w zakresie poddostawy, możliwe prawie we wszystkich gałęziach przemysłu.

Realnym, ale jednak niepewnym faktorem jest fakt, że euro zostanie wprowadzone w Polsce najwcześniej w roku 2008. Mocna waluta euro mogłaby oczywiście do tego czasu wpłynąć na to, że miejsce lokalizacji produkcji, jakim jest Polska, stałoby się interesujące.

Zmiany dla przedsiębiorstw niemieckich w Polsce po 1 maja

Nie oczekuje się radykalnych zmian po 1 maja, ponieważ Polska krok po kroku dopasowała się w ciągu ostatnich 10 lat do rynku UE. Poza tym przez jakiś okres czasu będą obowiązywały uregulowania przejściowe.

Natychmiast odczuwalne będą ułatwienia w zakresie ponadgranicznej wymiany handlowej. Handel w obrębie UE - z handlowego punktu widzenia - jest mniej skomplikowany i nie

* Niniejszy tekst bazuje na wywiadzie z Holgerem Köhn. Wywiad był podstawą referatu przedstawionego na konferencji.

wymaga takiego trudu jak między państwami UE i państwami do niej nie należącymi. Pomyślmy tylko o kwestii sprawozdań rachunkowych, odprawy granicznej, celnej, obliczania podatku VAT i związane z tym koszty czasowe, finansowe i personalne. Koszty te zostaną od 1 maja mocno zredukowane lub całkowicie odpadną. Umożliwi to małym i bardzo małym przedsiębiorstwom, które nie mogą pozwolić sobie na wysokie koszty logistyczne, bardziej aktywny udział w procesach gospodarki zagranicznej. Po zniesieniu granicy dla dużych przedsiębiorstw produkujących w różnych miejscach Europy, jak również dla zakładów dostawczych faktor „czas“ będzie do opanowania, np. dzięki systemowi „just in time“, a procedury uszlachetniania produktów będą ułatwione.

Praktycznym ułatwieniem dla przedsiębiorstw niemieckich, wynikającym z nieoczekiwanej decyzji rządu polskiego, jest zrezygnowanie po 1 maja z procesu decyzyjnego w sprawie wydawania zezwoleń na zakup nieruchomości.

Często przestrzega się przed nieprzyjaznym aparatem biurokratycznym. Jakie Państwo macie doświadczenia?

To zależy, z której strony spojrzymy na tę kwestię. W zasadzie system biurokratyczny w Polsce nie jest bardziej rozbudowany niż system w Niemczech. Niemieckie przedsiębiorstwa uważają, że jest on nieprzyjazny, ponieważ:

- jest odmienny niż ich własny,
- przeważnie nie władają językiem polskim, przez co skazani są na pomoc osób trzecich - nie zawsze kompetentnych oraz nie potrafią samodzielnie sobie poradzić,
- w ramach procesów dostosowawczych do wymogów UE polskie normy ulegają ciągłym zmianom.

Nie należy nie doceniać ostatniego czynnika. Bez względu na to czy się chce, czy nie należy zająć się tym tematem, ponieważ również w Polsce obowiązuje zasada, że niewiedza nie zwalnia od odpowiedzialności lub nie chroni przed szkodami.

Problematyczne natomiast jest to, że polscy urzędnicy również przechodzą przez proces uczenia się. W odosobnionych przypadkach nie jest możliwe wydanie jednoznacznego wyroku, możliwości interpretacyjne są ograniczone, bądź nie istnieją lub nie są wykorzystywane. Urzędnicy państwowi pojmują stopniowo, że w zasadzie są jedynie osobami świadczącymi usługi.

Zalecałbym następujący sposób postępowania: dobrze się informować, zaakceptować faktyczny stan rzeczy w Polsce, być miłym i z odrobiną cierpliwości krok po kroku posuwać się na przód. Wtedy zajdzie się nawet dalej i prędzej osiągnie cel niż w Niemczech.

Ulgi podatkowe bądź dotacje państwowe dla przedsiębiorstw niemieckich w Polsce

Niemieckie przedsiębiorstwa nie mogą liczyć w Polsce na wiele ulg podatkowych czy dotacji państwowych.

1. Specjalne strefy ekonomiczne mogą zagwarantować - najpóźniej do roku 2017 - zwolnienie od podatku dochodowego od osób prawnych przy dokonaniu inwestycji odpowiedniej wielkości czy stworzeniu odpowiedniej ilości miejsc pracy.
2. Miasta czy gminy mogą zwolnić przedsiębiorstwo z podatków od nieruchomości na pewien okres czasu, w zależności od stworzonych miejsc pracy.
3. Lokalne urzędy pracy mogą przyznać dotacje, jeśli firma zatrudni absolwentów szkół, szkół zawodowych, uniwersytetów i długotrwale bezrobotnych.
4. Polskie otoczenie firm może ubiegać się oczywiście w Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości PARP o rozmaite środki wsparcia.

Ponadto istnieje jeszcze prawo wspierania inwestycji, według którego możliwe jest ubieganie się o dotacje w wysokości do 4.000 euro pod warunkiem stworzenia odpowiedniej ilości miejsc pracy czy dokonania inwestycji odpowiadającym ustalonej minimalnej wielkości. Prawo to ma jednak ograniczoną moc, ponieważ na jego realizację przeznaczonych jest niewiele środków. Z naszych informacji wynika, że w roku 2003 tylko co 10 wniosków zostało pozytywnie rozpatrzone. W przypadku zwiększenia środków finansowych prawo stanowiłoby dobrą bazę wsparcia.

Ulgi w specjalnych strefach ekonomicznych

Czy specjalne strefy ekonomiczne faktycznie nadal oferują duże ulgi? W zasadzie tak, ale koszty je równoważą. Główną zaletą inwestowania w SSE jest to, że państwo polskie rezygnuje z pobierania podatku dochodowego od osób prawnych. Ponieważ w roku 2004 podatek ten został obniżony z 26% do 19% zaleta ta została zrelatywizowana. Nabycie terenu zamkniętego pod inwestycje w SSE przeważnie jest droższe niż w otoczeniu, a procedura nabycia gruntu wiąże się z dodatkowymi kosztami, m.in. rocznymi opłatami administracyjnymi w SSE. Ogólnie mówiąc: jeśli ktoś planuje przedsięwzięcie inwestycyjne i nastawia się na szybki zwrot kapitału, SSE jest dla niego bardzo dobrym miejscem lokalizacji. W innych przypadkach należy dobrze rozważyć wszystkie „za” i „przeciw”. Polska jest nadal – w porównaniu z Europą Zachodnią – krajem niskich płac. Jak długo Polska może utrzymać ten status w obliczu wzrastających kosztów utrzymania i rosnących cen? Zapytam inaczej: Czy zaleta ta wkrótce przestanie nią być?

Sądzę, że korzyści płacowe utrzymają się przez dłuższy okres czasu. Obecnie miesięczne koszty płac wraz z kosztami ponoszonymi przez pracodawcę przedstawiają się w wielu branżach i regionach następująco (z wyjątkiem Warszawy i innych dużych miast oraz sektora górniczego, chemicznego, energetycznego):

- przyuczeni do zawodu 250-300 €
- kadra specjalistyczna 350-450 €
- inżynierowie 500-700 €.

Produkcyjność pracy w nowoczesnych zakładach w większości przypadków nie jest niższa niż w zakładach niemieckich. Nawet jeśli koszty płac wzrosłyby w roku o 10% – co przy 19% stopie bezrobocia i istniejących problemach strukturalnych raczej nie jest możliwe – byłyby one nadal konkurencyjne.

Jak już wspomniałem kurs euro/złoty jest tutaj niepewnym czynnikiem. Dane płacowe wyraziłem w euro. Jeśli postawiliby Państwo to samo pytanie półtora roku temu, należało by zwiększyć kwoty o ok. 30%. O tyle złoty stracił na wartości w stosunku do euro; natomiast płace nominalne nie uległy większym zmianom.

Iluzja i rzeczywistość

Istnieją jeszcze przedsiębiorstwa, które na początku swojej działalności w Polsce niewłaściwie oceniają tutejszą sytuację gospodarczą i warunki ramowe. Z reguły jednak starają się szybko nauczyć i zdobyć wiedzę potrzebną w podejmowaniu właściwych decyzji. Jest to całkiem normalne, w końcu są to ich pieniądze, które będą tutaj zainwestowane. Zgadza się, że większość problemów powstaje z niewiedzy lub świadomego ignorowania polskich regulacji i norm prawnych.

Znaczenie różnic mentalności w nawiązywaniu kontaktów

Oczywiście, że istnieją różnice mentalności. Nie są one jednak tak duże, aby stanowiły jakiś problem. Ważne jest pierwsze wrażenie i kontakt osobisty, tak jak wszędzie. Powinno być się

pewnym sobie i autentycznym. Na ten temat istnieje ciekawa broszura opublikowana przez Izbę Przemysłowo-Handlową we Frankfurcie nad Odrą. Również TWG zamieściło rozdział w podręczniku gospodarczym o Polsce wydanym wspólnie z FAZ. Ww kwestia została przedstawiona tam w trochę innej perspektywie. Polecam wszystkim zapoznanie się z publikacją. Pozwoli nam to na pewno uniknąć popełniania wielu błędów.

Zadania Polsko-Niemieckiego Towarzystwa Wspierania Gospodarki

Oczywiście badanie różnic mentalności pomiędzy Polakami i Niemcami nie jest głównym zadaniem TWG.

Krótko mówiąc, wspieramy niemieckie przedsiębiorstwa na rynku polskim i polskie przedsiębiorstwa na rynku niemieckim w realizacji wszelkich zamierzeń gospodarczych - od udzielania informacji po kompleksowe doradztwo we wszystkich kwestiach związanych z przedsięwzięciem inwestycyjnym.

Obsługujemy portal gospodarczy, publikujemy, organizujemy seminaria, szkolenia, wycieczki przedsiębiorców, prezentacje produktów, wygłaszamy referaty oraz pomagamy w znalezieniu partnera kooperacyjnego. Jest to zadaniem zespołu współpracowników mających doświadczenie branżowe i marketingowe. Nasze świadczenia są coraz częściej odpłatne.

Kontynuacja działalności Polsko-Niemieckiego Towarzystwa Wspierania Gospodarki w roku 2005

Towarzystwo z pewnością będzie istniało jeszcze w roku 2005, ale z inicjatywy kraju związkowego Brandenburgia ze współfinansowania wycofują się niemieccy akcjonariusze, tj. kraje związkowe Brandenburgia, Berlin, Saksonia i Meklemburgia-Pomorze Przednie .

Sposób, w jaki zostanie to przeprowadzone, jest obecnie dyskutowany przez akcjonariuszy. Aktualnie przestawiamy się na działalność komercyjną. W przyszłości będziemy mogli oferować nasze usługi tylko nielicznym klientom, tzn. tym „większym“ i silnym finansowo. Nasze Towarzystwo nie będzie miało charakteru publicznego i charakteru non-profit.

Projekt Regionalnej Strategii Innowacyjności w Województwie Zachodniopomorskim

**Raport z badań przeprowadzonych w ramach I Grupy Roboczej
„Potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw
w województwie zachodniopomorskim”***

Zbigniew Pluta, Kierownik Projektu
ZARR - Zachodniopomorska Agencja
Rozwoju Regionalnego

* W dokumentacji zamieszczamy wybrane zagadnienia, cały dokument znajdą Państwo na stronie www.msp.neo.pl

**Projekt Regionalnej Strategii Innowacyjności w Województwie Zachodniopomorskim
Raport z badań przeprowadzonych w ramach I Grupy Roboczej „Potrzeby małych i
średnich przedsiębiorstw w województwie zachodniopomorskim”
Zbigniew Pluta, ZARR - Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego**

Spis treści

Część I. Wstęp

1. Podstawa przeprowadzenia badań
2. Założenia
3. Ankieta badawcza
4. Próba badawcza
5. Ankietowanie
6. Metodologia opracowania ankiet

Część II Charakterystyka i dane badanych firm

7. Dane brzegowe
8. Wiek firmy
9. Obroty
10. Pochodzenie kapitału
11. Zasięg rynku.
12. Samodzielność firmy
13. Wykształcenie pracowników
14. Certyfikaty jakości
15. Dostęp do Internetu
16. Mocne strony
17. Potrzeby
18. Bariery
19. Planowanie strategiczne
20. Czynniki aktywności ogólnej
21. Czynniki aktywności europejskiej
22. Czynniki sukcesu

Część III. Innowacyjność

23. Działania innowacyjne
24. Sposób wprowadzenia działań innowacyjnych
25. Skutki działań innowacyjnych
26. Bariery w działaniach innowacyjnych
27. Działalność badawczo – rozwojowa firm
28. Nakłady na prace BR w MSP
29. Współpraca MSP z placówkami badawczymi
30. Czynniki aktywności innowacyjnej

Część IV. Korzystanie z instrumentów wsparcia przedsiębiorczości

31. Częstość współpracy z instytucjami wsparcia
32. Efekty współpracy z instytucjami wsparcia
33. Problemy we współpracy z instytucjami wsparcia
34. Sposoby dotarcia do instytucji wsparcia
35. Korzystanie z instrumentów wsparcia finansowego
36. Bariery we współpracy z instytucjami wsparcia finansowego
37. Pożądane instrumenty wsparcia finansowego

1. Podstawa przeprowadzenia badań

Badania przedstawione w niniejszym opracowaniu zostały przeprowadzone na podstawie współfinansowanego przez Komisję Europejską projektu pt. „ANALIZA, OPRACOWANIE I DOSKONALENIE REGIONALNEJ STRATEGII INNOWACYJNOŚCI W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM WE WSPÓŁPRACY Z RITTS REGIONU NEUBRANDENBURGA/GREIFSWALDU W NIEMCZECH ORAZ KRAJOWYMI I MIĘDZYNARODOWYMI EKSPERTAMI”, realizowanego na podstawie kontraktu nr IPS – 2000 – 01045 przez Zachodniopomorską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. w Szczecinie przy współpracy partnerów zagranicznych: „Titan e.V.” w Neubrandenburgu oraz „ATI Küste GmbH” w Greifswaldzie. Projekt ten jest realizowany i finansowany w ramach V Piątego Programu Ramowego UE, działanie: „Promowanie innowacji oraz zachęcanie do uczestnictwa MSP”.

7. Dane brzegowe

W niniejszym rozdziale zestawiono wyniki dotyczące tych cech, których struktura ilościowa została zdeterminowana metodologią doboru próby badawczej (patrz rozdział 4). Z tego powodu wyniki te nie podlegają interpretacji.

- podział podmiotów ze względu na przynależności do listy podmiotów wylosowanych z bazy REGON oraz do listy liderów biznesu + podział podmiotów ze względu na przynależność do określonej grupy obszarowej + branża

Tabela 1. Struktura przebadanych przedsiębiorstw

Przebadane podmioty			GRUPY OBSZAROWE			
			Szczecin Koszalin	Średnie miasta	Mniejsze miejscowości	Razem
REGON 255	BRANŻE	Przemysł	17	12	13	42
		Rolnictwo	9	6	48	63
		Budownictwo	17	9	7	33
		Usługi	39	12	20	71
		Handel	18	15	13	46
Razem			100	54	101	255
GAZELE			47			

Źródło: Badania własne

- zatrudnienie

Tabela 2. Struktura przedsiębiorstw ze względu na wielkość zatrudnienia

Lp.	Wielkość zatrudnienia	Regon	Gazele	REGON							
				Grupa obszarowa			Branże				
				Szczecin + Koszalin	Średnie miasta	Małe miejscowości	Przemysł	Rolnictwo	Budownictwo	Usługi	Handel
1	1 do 9	31,70%	13,00%	34,70%	12,00%	38,80%	12,20%	38,70%	20,00%	39,10%	38,60%
2	10 - 49	41,90%	28,30%	40,80%	42,00%	42,90%	39,00%	46,80%	42,90%	34,40%	47,70%
3	50 - 249	24,80%	54,30%	23,50%	42,00%	17,30%	41,50%	14,50%	37,10%	25,00%	13,60%
4	od 250	1,60%	4,30%	1,00%	4,00%	1,00%	7,30%	0,00%	0,00%	1,60%	0,00%
5	Razem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
6	n=	246	46	98	50	98	41	62	35	64	44

Źródło: Badania własne - pytanie

8. Wiek firmy

W badanej grupie zdecydowanie dominują przedsiębiorstwa o wieku z przedziału 4-10 lat lub ponad 11 lat. Dotyczy to wszystkich zastosowanych podziałów. Na taki wynik niewątpliwie wpływ miała eliminacja firm jednoosobowych.

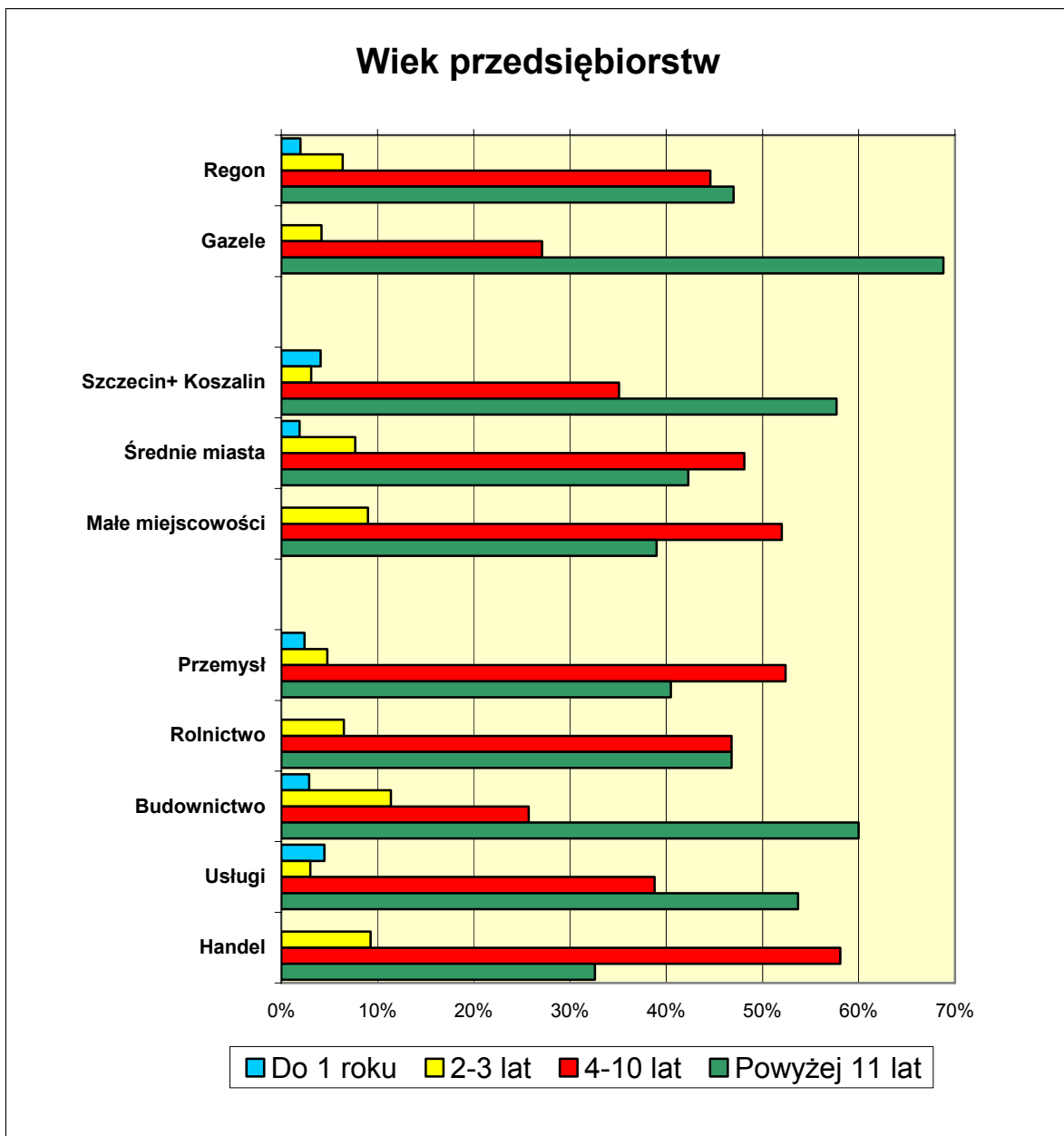
Można jednak zaobserwować następujące zróżnicowania:

- Firmy ze Szczecina i Koszalina są starsze niż pozostałe firmy
- Gazele są starsze niż firmy z bazy REGON. Można więc powiedzieć, że osiągnięcie sukcesu wymaga czasu
- Jeśli chodzi o branże, to odsetek firm starszych najbardziej widoczny jest w budownictwie i usługach, choć w tych ostatnich można jednocześnie dostrzec osobną grupę firm początkujących.

Tabela 3. Struktura przedsiębiorstw ze względu na wiek

Lp.	Wiek przedsiębiorstwa	Regon	Gazele	REGON							
				Grupa obszarowa			Branże				
				Szczecin + Koszalin	Średnie miasta	Małe miejscowości	Przemysł	Rolnictwo	Budownictwo	Usługi	Handel
1	< 1 roku	2,00%	0,00%	4,10%	1,90%	0,00%	2,40%	0,00%	2,90%	4,50%	0,00%
2	2 - 3 lat	6,40%	4,20%	3,10%	7,70%	9,00%	4,80%	6,50%	11,40%	3,00%	9,30%
3	4 - 10 lat	44,60%	27,10%	35,10%	48,10%	52,00%	52,40%	46,80%	25,70%	38,80%	58,10%
4	> 11 lat	47,00%	68,80%	57,70%	42,30%	39,00%	40,50%	46,80%	60,00%	53,70%	32,60%
5	Razem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
6	n=	249	48	97	52	100	42	62	35	67	43

Źródło: Badania własne - pytanie M4 w ankiecie

9. Obroty

Zdecydowana większość firm należących do Gazele osiąga obroty powyżej 5 milionów złotych rocznie. Generalnie, grupa ta charakteryzuje się wyższymi obrotami, niż grupa wylosowana z Regonu.

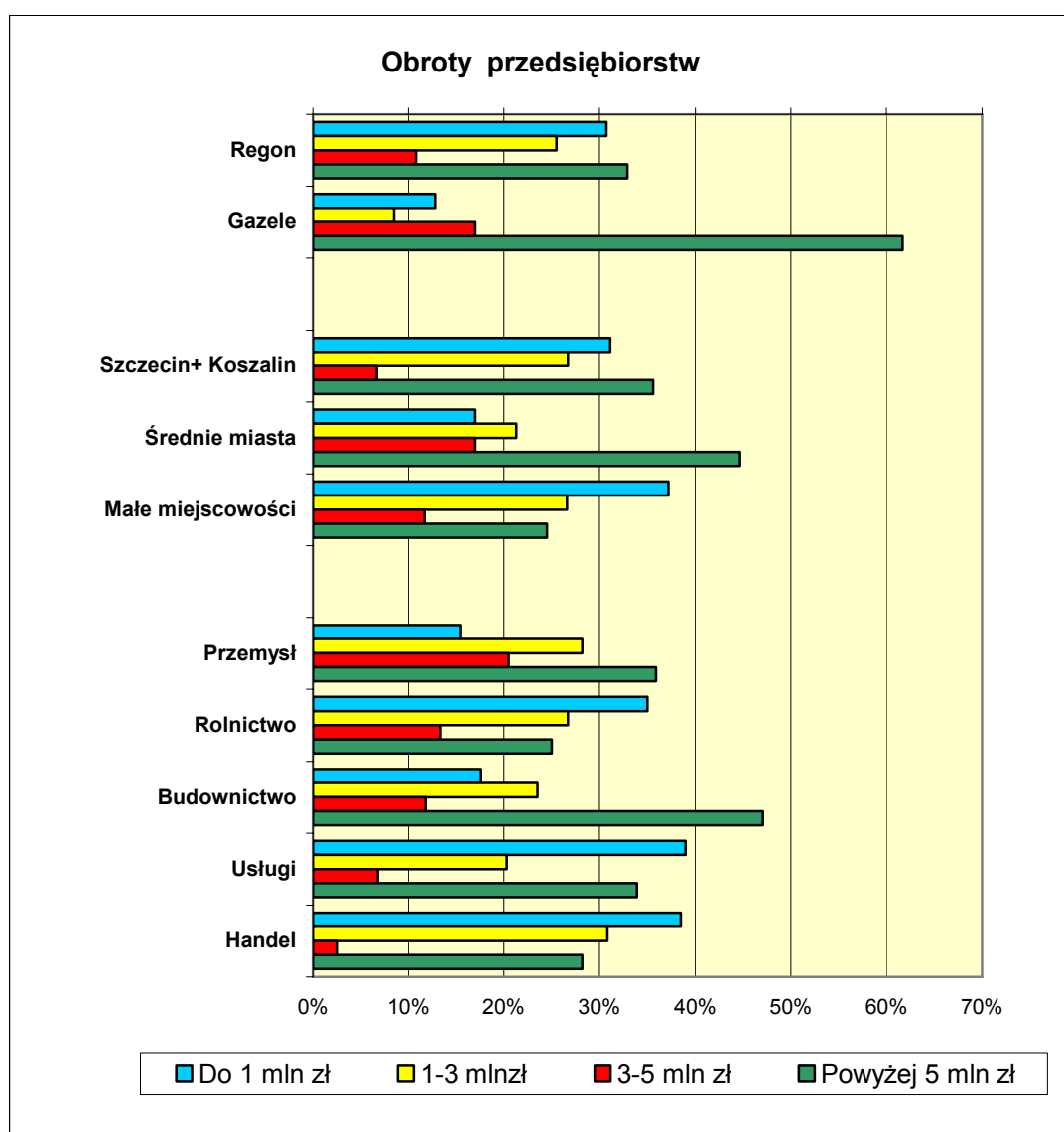
Zastanawiający jest fakt, że to grupa średnich miast (a więc środkowa w podziale ze względu na wielkość miejscowości) osiąga najwyższe obroty.

Należy zauważyć, że nieregularny (najczęściej bimodalny) przebieg wykresów może być wynikiem doboru skali obrotów, która została powtórzona za wcześniejszymi badaniami PARP.

Tabela 4. Struktura przedsiębiorstw ze względu na wysokość osiągniętych obrotów

L p.	Obroty roczne	Regon	Gazele	REGON								
				Grupa obszarowa			Branże					
				Szczecin + Koszalin	Średnie miasta	Małe miejscowości	Przemysł	Rolnictwo	Budownictwo	Usługi	Handel	
1	< 1 mln	30,70%	12,80%	31,10%	17,00%	37,20%	15,40%	35,00%	17,60%	39,00%	38,50%	
2	1-3 mln zł	25,50%	8,50%	26,70%	21,30%	26,60%	28,20%	26,70%	23,50%	20,30%	30,80%	
3	3-5 mln zł	10,80%	17,00%	6,70%	17,00%	11,70%	20,50%	13,30%	11,80%	6,80%	2,60%	
4	> 5 mln zł	32,90%	61,70%	35,60%	44,70%	24,50%	35,90%	25,00%	47,10%	33,90%	28,20%	
5	Razem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	
6	n=	231	47	90	47	94	39	60	34	59	39	

Źródło: Badania własne - pytanie M6 ankiety

10. Pochodzenie kapitału

Bez względu na zastosowany podział dominują (przeciętnie na poziomie 85%) firmy posiadające kapitał w 100% krajowy.

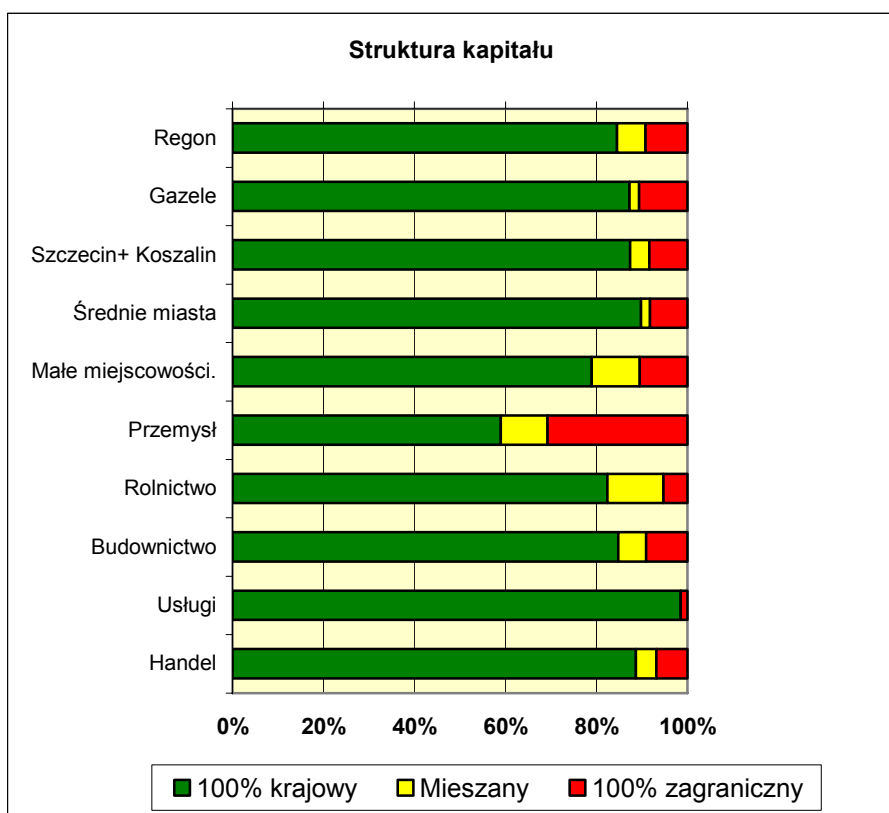
Największe zróżnicowanie jest widoczne przy podziale ze względu na branże, gdzie w przemyśle aż 40% firm w części lub całości posiada kapitał zagraniczny, podczas gdy w usługach udział ten wynosi tylko 1,5%.

Zauważalne jest także, że penetracja kapitału zagranicznego jest większa w małych miejscowościach.

Tabela 5. Struktura badanych przedsiębiorstw względem pochodzenia kapitału

L p.	Pochodzenie kapitału	Regon	Gazele	REGON							
				Grupa obszarowa			Branże				
				Szczecin + Koszalin	Średnie miasta	Małe miejscowości	Przemysł	Rolnictwo	Budownictwo	Usługi	Handel
1	100% krajowy	84,50%	87,20%	87,40%	89,80%	78,90%	59,00%	82,50%	84,80%	98,50%	88,60%
2	mieszany	6,30%	2,10%	4,20%	2,00%	10,50%	10,30%	12,30%	6,10%	0,00%	4,50%
3	100% zagraniczny	9,20%	10,60%	8,40%	8,20%	10,50%	30,80%	5,30%	9,10%	1,50%	6,80%
4	n=	239	47	95	49	95	39	57	33	66	44

Źródło: Badania własne - pytanie M7 ankiety

11. Zasięg rynku

Większość firm z bazy Regon działa na rynku lokalnym, zaś tylko 13% z nich na rynku zagranicznym. Te proporcje są całkowicie odwrócone w przypadku Gazeł, gdzie 44% z nich operuje na rynku zagranicznym a tylko 10% na lokalnym.

Inna niezwykle wyraźna linia podziału biegnie pomiędzy branżą przemysłową (ponad 50% firm na rynku zagranicznym !) a pozostałymi branżami w których dominuje rynek lokalny. Najbardziej lokalny charakter rynku występuje przy usługach. Warto zauważyć, iż podobny kontrast między przemysłem a usługami występuje przy pochodzeniu kapitału – rozdział 10.

Dostrzegalne jest także rozwarstwienie struktury zasięgu rynku w branży rolnej: Oprócz dominanty na rynku lokalnym widać także odrębną grupę działającą na rynku krajowym.

Tabela 6. Struktura badanych przedsiębiorstw względem zasięgu rynku

Lp.	Zasięg rynku	Regon	Gazele	REGON							
				Grupa obszarowa			Branże				
				Szczecin + Koszalin	Średnie miasta	Małe miejscowości	Przemysł	Rolnictwo	Budownictwo	Usługi	Handel
1	lokalny	43%	10%	36%	30%	38%	7%	38%	51%	61%	55%
2	ponadlokalny	21%	17%	29%	16%	19%	14%	23%	23%	19%	30%
3	krajowy	23%	29%	22%	30%	22%	26%	35%	20%	15%	20%
4	zagraniczny	13%	44%	13%	24%	22%	52%	3%	6%	4%	5%
	n=	248	48	118	70	111	42	60	35	67	40

Źródło: Badania własne - pytanie M8

Respondenci podali udziały procentowe swojej firmy na różnych rynkach. Na tej podstawie dla każdej firmy wyliczono syntetyczny Wskaźnik Zasięgu Rynku (WZR) będący sumą ważoną z udzielonej odpowiedzi. Zastosowano wagi :rynek lokalny = 1; wojewódzki = 10; ponadregionalny = 25; krajowy = 50; zagraniczny = 100.

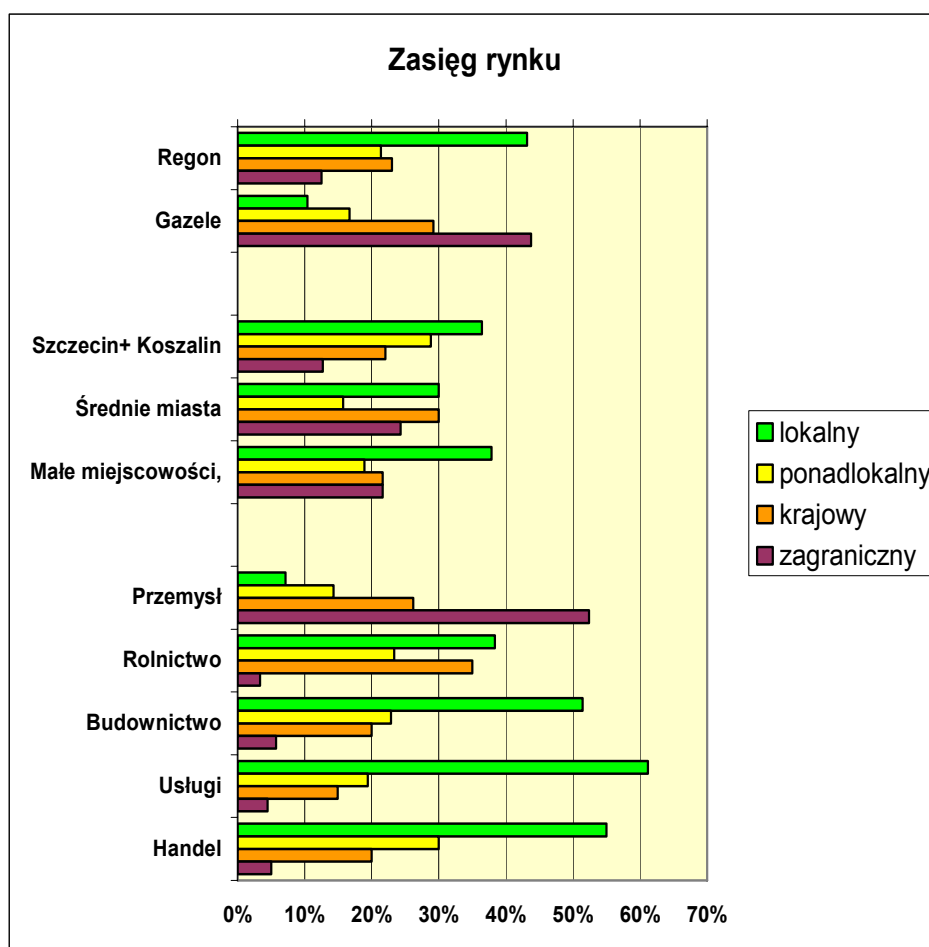
W oparciu o wartość WZR dokonano syntetycznej kwalifikacji zasięgu rynku dla każdej firmy:

Rynek zagraniczny: $WZR \geq 60$

Rynek krajowy : $60 > WZR \geq 30$

Rynek ponadlokalny: $30 > WZR \geq 10$

Rynek lokalny: $WZR < 10$

12. Samodzielność firmy

Ponad 90% przedsiębiorstw w województwie zachodniopomorskim jest samodzielnymi podmiotami.

Tabela 7. Struktura badanych przedsiębiorstw względem samodzielności

Lp.	Charakter działalności	Regon	Gazele	REGON							
				Grupa obszarowa			Branże				
				Szczecin + Koszalin	Średnie miasta	Małe miejscowości	Przemysł	Rolnictwo	Budownictwo	Usługi	Handel
1	samodzielną	95.5%	93.8%	92.6%	94.2%	99.0%	95.1%	98.4%	94.1%	95.5%	93.0%
2	oddział zagraniczny	0.8%	0.0%	1.1%	1.9%	0.0%	2.4%	0.0%	2.9%	0.0%	0.0%
3	oddział krajowy	3.7%	6.2%	6.3%	3.8%	1.0%	2.4%	1.6%	2.9%	4.5%	7.0%
4	n=	239	47	95	49	95	39	57	33	66	44

Źródło: Badania własne - pytanie M9

13. Wykształcenie pracowników

Dominującym typem wykształcenia wśród pracowników badanych przedsiębiorstw jest wykształcenie średnie. Wyjątkiem jest branża rolna, w której przeważa wykształcenie zawodowe. W budownictwie i usługach istnieje stosunkowo wysoki odsetek (9%) firm, w których przeważa wykształcenie wyższe.

Istnieje wyraźna różnica w poziomie wykształcenia między firmami z bazy Regon a Gazelami.

Tabela 8. Struktura badanych przedsiębiorstw ze względu na wykształcenie pracowników

Lp.	Wykształcenie pracowników	Regon	Gazele	REGON							
				Grupa obszarowa			Branże				
				Szczecin + Koszalin	Średnie miasta	Małe miejscowości	Przemysł	Rolnictwo	Budownictwo	Usługi	Handel
1	podstawowe	6%	4%	8%	4%	5%	12%	7%	3%	3%	8%
2	zawodowe	27%	11%	13%	24%	43%	28%	52%	21%	15%	13%
3	średnie	62%	70%	70%	73%	49%	60%	38%	68%	73%	78%
4	wyższe	5%	15%	9%	0%	3%	0%	3%	9%	9%	3%
	n=	241	46	96	51	94	42	58	34	67	40

Źródło: Badania własne - pytanie M10

Respondenci podali procentową strukturę wykształcenia pracowników swojej firmy. Na tej podstawie dla każdej firmy wyliczono syntetyczny Wskaźnik Wykształcenia Pracowników (WWP) będący sumą ważoną z udzielonej odpowiedzi. Zastosowano wagi: Wykształcenie podstawowe = 10, zawodowe = 25, średnie = 50, wyższe = 100.

W oparciu o wartość WWP dokonano syntetycznej kwalifikacji wykształcenia pracowników przeważającego w każdej firmie:

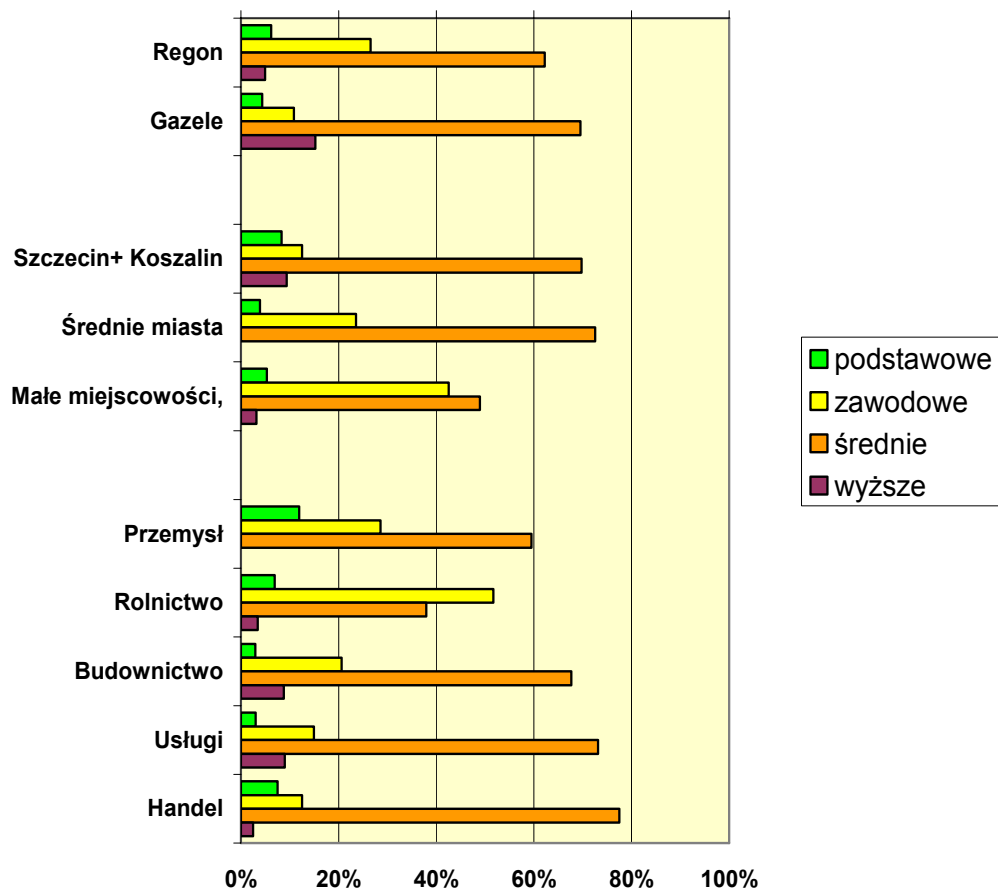
Podstawowe: $WWP \leq 15$

Zawodowe : $15 < WWP \leq 35$

Średnie: $35 < WWP \leq 75$

Wyższe: $WWP > 75$

Wykształcenie pracowników

Forum II

Wspieranie innowacji, potencjał naukowo-badawczy i synergie

Potencjał naukowo-badawczy a innowacyjność - problem współpracy polsko-niemieckiej

prof. zw. dr hab. Józef Hozer
Uniwersytet Szczeciński

dr Christian Lis
Instytut Analiz Diagnoz i Prognoz
Gospodarczych w Szczecinie

Potencjał naukowo-badawczy a innowacyjność – problem współpracy polsko-niemieckiej

prof. zw. dr hab. Józef Hozer, Uniwersytet Szczeciński

dr Christian Lis, Instytut Analiz Diagnoz i Prognoz Gospodarczych w Szczecinie

1. Wspieranie innowacyjności w Szczecinie.

- Szczeciński Park Technologiczny

Model amerykański - model komercyjny, polegający na związaniu się z konkretnymi podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą i posiadającymi kapitał. Spółka powołana przez Miasto Szczecin i zarządzana przez pracowników Uniwersytetu Szczecińskiego, która zajmuje się wdrażaniem nowoczesnych technologii, konsultingiem dla małych i średnich przedsiębiorstw.

- System „Zachodniopomorskie Noble”

Wspieranie i nagradzanie znaczących dla regionu i kraju osiągnięć naukowo-badawczych. Kapitułę Nagrody „Zachodniopomorskie Noble” tworzą wybitni naukowcy szczecińskich uczelni i Politechniki Koszalińskiej:

Prof. zw. dr hab. Jan Lubiński – Akademia Medyczna w Szczecinie;

Prof. zw. dr hab. Marian Kołakowski – Akademia Rolnicza w Szczecinie;

Prof. dr hab. inż. W. Morawski – Politechnika Szczecińska;

Prof. zw. dr hab. Józef Hozer – Uniwersytet Szczeciński;

Prof. dr hab. inż. Michał Białko – Politechnika Koszalińska.

Laureatami „Zachodniopomorskich Nobli” w 2004 r. zostali:

Prof. dr hab. Jerzy Błaszowski,

dr n. med. Jacek Gronwald,

prof. dr hab. Tadeusz Jagodziński,

dr inż. Mirosław Maliński,

prof. dr hab. inż. Jerzy Nowacki.

- Polska Fundacja Przedsiębiorczości (PFP) w Szczecinie

Instytucja zajmująca się pomocą w tworzeniu i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) ze szczególnym uwzględnieniem firm z województwa zachodniopomorskiego. Będąc kontynuatorem działalności Kanadyjsko - Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości (CPEF) od 1997 roku Fundacja udzieliła wsparcia finansowego w formie kredytów, pożyczek i poręczeń kredytowych ponad 1,5 tys. MSP oraz przeszkoliła i doradziła 18 tys. przedsiębiorców.

- Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego – Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości
Polsko-Francuski Program „Paszport do Przedsiębiorczości” – konsulting i doradztwo w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej.

2. Potencjał naukowo-badawczy Szczecina.

Liczba szkół wyższych w województwie zachodniopomorskim – 18,
w tym w Szczecinie – 16.

Tabela 1. Studenci szkół wyższych wg uczelni w Szczecinie (stan 30.11.2002 r.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Studia		
		dzienne	wieczorowe	zaoczne
Uniwersytet Szczeciński	34 292	13 195	2 849	18 247
Politechnika Szczecińska	12 296	8 976	40	3 208
Politechnika Koszalińska	16 783	8 208	362	8 213
Akademia Rolnicza	10 223	5 307	-	4 864
Zachodniopomorska Szkoła Bussinesu	4 293	506	57	3 730
Akademia Morska	3 546	2 142	-	1 404
Wyższa Szkoła Administracji Państwowej	1 170	329	-	841

Źródło: Szkoły wyższe i ich finanse w 2002 r., GUS, Warszawa 2003 r.

Tabela 2. Stopnie naukowe wydane w szkołach wyższych wg typów szkół w województwie zachodniopomorskim w 2002 r.

Wyszczególnienie	Stopień doktora habilitowanego	Stopień doktora
Uniwersytety	4	61
Wyższe szkoły techniczne	2	29
Wyższe szkoły rolnicze	3	39
Akademie Medyczne	5	73
Wyższe Szkoły Morskie	-	3

Źródło: Szkoły wyższe i ich finanse w 2002 r., GUS, Warszawa 2003 r.

Tabela 3. Pracownicy w szkolnictwie wyższym wg grup stanowisk i uczelni (stan 31.12.2001 r.)

Wyszczególnienie	Ogółem		z tego			
			nauczyciele akademicy		pracownicy nie będący nauczycielami akademickimi	
	a	b	a	b	a	b
Uniwersytet Szczeciński	1 868	44	1 086	18	782	26
Politechnika Szczecińska	1 447	61	724	14	723	47
Politechnika Koszalińska	840	17	525	8	315	9
Akademia Rolnicza	793	37	374	3	419	34
Pomorska Akademia Medyczna	908	27	522	6	386	21
Akademia Morska	513	25	248	3	265	22

Źródło: Szkolnictwo wyższe. Informator. Dane podstawowe, Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu, Warszawa 2002 r.

Tabela 4. Nauczyciele akademicy na stanowiskach naukowych, naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych wg grup stanowisk i uczelni (stan 31.12.2001 r.)

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym kobiety	z tego			
			profesorowie, docenci	adiunkci, asystenci	wykładowcy	lektorzy, instruktorzy
Uniwersytet Szczeciński	1 086	562	211	671	189	15
Politechnika Szczecińska	724	218	119	460	121	16
Politechnika Koszalińska	525	156	100	315	89	21
Akademia Rolnicza	374	168	102	211	57	4
Pomorska Akademia Medyczna	522	273	48	435	35	4
Akademia Morska	248	51	45	122	66	15

Źródło: Szkolnictwo wyższe. Informator. Dane podstawowe, Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu, Warszawa 2002 r.

3. Przedsiębiorczość, rynek pracy a edukacja

Tabela 5. Relacje między liczbą gospodarstw domowych i liczbą firm w wybranych krajach.

Kraj	Ludność (mln)	Gospodarstwa domowe	<u>Ludność gosp. dom.</u>	Liczba firm	<u>Liczba firm</u> Liczba gosp. dom.
Szwecja 1986	8,30	2,90	2,86	609	4,76
Włochy 1987	56,60	18,60	3,04	2 847	6,53
Japonia 1986	121,60	34,70	3,50	6 512	5,32
Francja 1983	54,70	15,60	3,51	2 746	5,68
USA 1987	243,90	86,80	2,81	17 000	5,10
Polska 1986	37,50	11,50	3,26	540	21,20
Węgry 1986	10,60	3,92	2,70	195	20,10
NRD 1987	17,70	5,60	2,98	270	20,60
ZSRR 1987	281,70	93,90	3,00	1 000	93,90

Tabela 6. Relacje między liczbą gospodarstw domowych i liczbą firm w Polsce w latach 1986-2001.

Lata	Ludność	Gospodarstwa domowe	Liczba firm (tys.)	<u>Liczba firm</u> Liczba gosp. dom.
1986	35 735	11 500	540	21,20
1992	38 365	12 800	1 600	8,00
1993	38 459	12 900	1 750	7,37
1994	38 544	12 900	2 200	5,86
2001	38 600	12 900	2 800	4,61

Tabela 7. Wybrane informacje o sąsiadujących regionach polskim i niemieckim za 2000 r.

Wyszczególnienie	Pomorze Zachodnie	Meklemburgia i Pomorze Przednie
Ludność	1 733 000	1 775 000
Firmy	179 915	50 000
Farmy	38 000	5 000
Bezrobotni	150 000	162 000
Bezrobotne kobiety	56%	50%

4. Instytut Analiz Diagnoz i Prognoz Gospodarczych w Szczecinie

Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz Gospodarczych powstał w maju 1999 roku. Instytut skupia naukowców i praktyków dobrze zorientowanych w realiach polskiej gospodarki. Celem Instytutu jest upowszechnianie osiągnięć naukowo-badawczych w praktyce gospodarczej. W ramach Instytutu powołano dziewięć sekcji:

1. Gospodarki Morskiej
2. Nieruchomości
3. Prawa Gospodarczego
4. Rolnictwa i obszarów wiejskich
5. Rynków Kapitałowych i Ubezpieczeń
6. Małych Firm
7. Integracji Europejskiej
8. Demografii
9. Analiz regionalnych

Sekcjami kierują eksperci. Przykładowo sekcją Gospodarki Morskiej kieruje **dr A. Litke** z Wyższej Szkoły Morskiej, sekcją Nieruchomości kieruje **prof. J. Hozer** z Uniwersytetu Szczecińskiego, sekcją Prawa Gospodarczego kieruje prof. **B. Ziemiański** z Uniwersytetu Szczecińskiego a sekcją Rynków Kapitałowych i ubezpieczeń **prof. W. Tarczyński** z Uniwersytetu Szczecińskiego. Za poszczególnymi sekcjami kryje się dorobek liczony w setkach osobo-lat badań, doświadczeń i dziesiątki publikacji.

Idea Instytutu jest łączenie specjalistów z różnych uczelni, specjalności, przedsiębiorstw i instytucji, różnych orientacji politycznych dla kształtowania myśli regionalnej i jej wykorzystania w polityce regionalnej. Instytut stanowi płaszczyznę wymiany poglądów, badań, szkoleń i ekspertyz, kreowania publikacji w zakresie gospodarki. Praktyka potrzebuje coraz więcej nauki i coraz to nowych form współpracy nauki z praktyką. Instytut stwarza taką możliwość, zajmując się m.in. propagowaniem osiągnięć szczecińskich uczelni i przenoszeniem tych osiągnięć do praktyki. Dzisiejsza sytuacja w tym względzie nie zadawała nikogo, ani naukowców ani praktyków.

Szczególne osiągnięcia Instytut posiada na obszarze szeroko rozumianej gospodarki nieruchomości. Instytut skupia kilkanaście osób z uprawnieniami w zakresie szacowania nieruchomości i licencjami zawodowymi pośrednika i zarządcy nieruchomości. W Instytucie prowadzone są kursy specjalistyczne i praktyki zawodowe dla rzeczoznawców majątkowych i zarządców nieruchomości. Instytut był organizatorem kilku konferencji tematycznych. Osoby skupione w sekcji nieruchomości odgrywają istotną rolę w kraju w kształtowaniu gospodarki nieruchomości - są wśród nich członkowie państwowych komisji kwalifikacyjnych, a dyrektor Instytutu jest członkiem Państwowej Rady Nieruchomości - ustawowego ciała doradczego Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast.

Unikatowym osiągnięciem zespołu jest opracowanie i praktyczne, trzykrotne wdrożenie algorytmu masowej wyceny nieruchomości gruntowych. Za jego pomocą na zlecenie gminy Miasto Szczecin oszacowano z bardzo dobrymi rezultatami dziesiątki tysięcy nieruchomości. Członkowie sekcji nieruchomości są autorami kilku pozycji monograficznych z tego zakresu, w tym dwutomowej monografii pt. "Nieruchomości, Przedsiębiorstwa - Wyceny, Analizy" i w sumie ponad stu artykułów naukowych oraz wykonawcami wielu specjalistycznych ekspertyz i projektów naukowo-wdrożeniowych. Ponadto IADiPG jest współorganizatorem Podyplomowego Studium Rynku Nieruchomości przy współpracy Wydziału Nauk Ekonomicznych i

Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego. Praktyk z zakresu wyceny, pośrednictwa i zarządzania nieruchomościami. Jest także organizatorem postępowań kwalifikacyjnych z zakresu zarządzania nieruchomościami.

5. Polsko-niemieckie skłonności do współpracy

Skłonność jest to nachylenie postawy w kierunku czegoś lub kogoś zwiększające prawdopodobieństwo określonych zdarzeń (Prof. dr hab. J. Hozer). Skłonność można rozumieć również jako właściwość struktury osobowości człowieka, która determinuje działania, w tym m.in. działania celowe człowieka (M. Doszyń).

Za miarę skłonności można przyjąć częstość z jaką zachodzi określone zdarzenie (K. Popper):

$$s = \frac{m}{n}, \quad (1)$$

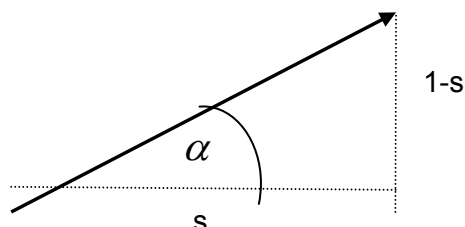
gdzie

s – skłonność,

m – liczba zajęć danego zdarzenia,

n – liczba możliwych zdarzeń.

Skłonności są również interpretowalne trygonometrycznie, jako 'nachylenie'. Nachylenie można mierzyć odpowiednim kątem między odpowiednią przeciwprostokątną, a przyprostokątną. Jedna przyprostokątna mierzy frakcję zdarzeń w próbie, gdzie występuje interesujące nas zdarzenie (s). Druga przyprostokątna mierzy frakcję zdarzeń w próbie, gdzie nie występuje interesujące nas zdarzenie ($1-s$)

Rys. 1. Trygonometryczna interpretacja skłonności (nachylenia).

Źródło: opracowanie własne.

Tangens kąta α wyznacza skłonność:

$$\operatorname{tg} \alpha = \frac{1-s}{s}, \quad (2)$$

gdzie:

s - frakcja zdarzeń (osób) wśród których występuje interesujące nas zjawisko (skłonność). Im mniej zdarzeń, gdzie nie występuje interesujące nas zjawisko, tym większa skłonność.

Kąt α zawiera się w przedziale od 0° do 90° . W przypadku, gdy $\alpha = 90^\circ$ skłonność nie istnieje. Wzrost skłonności następuje wtedy, gdy α maleje.

Jak kształtuje się skłonność Polaków i Niemców do współpracy na płaszczyźnie gospodarczej?

Skłonność do współpracy przekłada się m.in. na wielkość inwestycji. Porządkując wartości skumulowane inwestycji zagranicznych w Polsce widać, iż pierwsze miejsce

zajmuje Francja (20% wartości wszystkich inwestycji zagranicznych w Polsce). Na drugim miejscu plasują się firmy z Holandii, których udział w ogólnej wartości inwestycji wyniósł 14%. Trzecie miejsce zajmują USA z udziałem 13%. Firmy niemieckie plasują się na czwartym miejscu. Udział inwestycji niemieckich to ok. 12% wartości bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce.

W połowie 2003 roku wśród 993 największych inwestorów zagranicznych najliczniejszą grupę inwestorów stanowiły firmy niemieckie (227 przedsiębiorstw), na drugim miejscu znajdowali się inwestorzy ze Stanów Zjednoczonych (124), na trzeciej pozycji uplasowała się Holandia (106), czwarte i piąte miejsce zajmowali inwestorzy z Francji (92) oraz z Włoch (65 firm).

W przypadku Meklemburgii najważniejszym partnerem handlowym jest Dania. Pozostali ważni partnerzy handlowi to: Rosja, Holandia, Wielka Brytania. Polska plasuje się na piątym miejscu. Najwięcej towarów do Meklemburgii sprowadza się z Rosji. Z kolei największymi odbiorcami produkcji Meklemburgii-Pomorza Przedniego są Dania i Holandia oraz Wielka Brytania. Około 40% wymiany handlowej Meklemburgii-Pomorza Przedniego odbywa się z krajami basenu Morza Bałtyckiego, w tym z Polską.

W ciągu ostatnich dziesięciu lat obroty handlowe pomiędzy Polską a Meklemburgią systematycznie rosły. W 2002 roku Polska znalazła się na trzecim miejscu (po Rosji i Danii) największych dostawców. Wartość eksportu z Polski wyniosła 179 mln euro. W 2002 roku ok. 90% towarów sprowadzanych z Polski do Meklemburgii stanowiły towary gospodarki przemysłowej i handlowej. Udział produktów żywnościowych w ubiegłych latach kształtował się na poziomie poniżej 10%, jednak od 2000 roku udział żywności w imporcie ogółem wykazuje tendencję wzrostową (w I kwartale 2003 roku przekroczył 16%).

W 2002 roku import do Polski wyniósł 82,5 mln euro i stanowił 3,9% całkowitego eksportu Meklemburgii-Pomorza Przedniego. W ciągu ostatnich kilku lat udział eksportu do Polski ustabilizował się na poziomie 4%.

Import z Meklemburgii-Pomorza Przedniego do Polski to przede wszystkim towary gospodarki przemysłowej i handlowej (96%). W pierwszym kwartale 2003 roku żywność stanowiła niewiele ponad 4% i był to udział mniejszy niż we wcześniejszych latach.

Wniosek!

Nie ma skłonności do współpracy polsko-niemieckiej - „I tu jest pies pogrzebany”.

Szkoła polska wobec integracji z Unią Europejską

Artur Gałęski, Dyrektor
Prywatne Policealne Studium Zawodowe w
Nowogardzie

Szkoła polska wobec integracji z Unią Europejską

Artur Gałęski, Prywatne Policealne Studium Zawodowe w Nowogardzie

Wejście Polski do Unii Europejskiej 1 maja 2004 roku nie zaskoczyło polskiej oświaty. Trwający od połowy lat dziewięćdziesiątych proces transformacji edukacji w Polsce przyjął w swoich założeniach również element dostosowawczy do standardów unijnych. Zastany po okresie totalitarnym stan polskiej oświaty wymagał gruntownej przebudowy na wielu płaszczyznach.

Po pierwsze należało doprowadzić do pluralizmu właścicielskiego w oświacie poprzez dopuszczenie do powstawania szkół niepublicznych z jednoczesnym zagwarantowaniem właściwych parametrów w poziomie kształcenia w tych szkołach.

Po drugie należało rozpocząć prace nad zmianami strukturalnymi w polskiej oświacie tj. dostosowanie odpowiednich typów szkół do naturalnego etapu rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży: przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalne, policealne.

Po trzecie należało na nowo zdefiniować zadania jakie stawiać należy w państwie demokratycznym, wolnym światopoglądowo nauczycielowi. Należało wyprowadzić ze szkół wszechobecną pogardę dla wolności, zwłaszcza wolności myślenia, kreatywności. Nauczyciel musiał stać się nie aktywistą państwowo-partyjnym, ale mistrzem, kierownikiem procesu kształcenia – wychowawcą i opiekunem. Niestety opór środowiska związkowego postkomunistycznego spowolnił ten proces i rozciągnął w czasie proces reformy archaicznych zapisów Karty Nauczyciela – reliktu socjalizmu. Należało nadać szkołom autonomię w postaci tworzenia programów autorskich przez nauczycieli, wewnątrzszkolnych systemów oceniania.

Po czwarte należało oddzielić prowadzenie szkół, czyli funkcje właścicielskie od funkcji nadzoru pedagogicznego i wyodrębnić trzeci segment – niezależne i zobiektywizowane ocenianie zewnętrzne. Zadania te udało się zrealizować oddając do prowadzenia szkoły gminom, powiatom, województwom. Funkcje nadzoru pedagogicznego, czuwanie nad przestrzeganiem odpowiednich standardów edukacyjnych powierzono kuratoriom oświaty. Najtrudniejszym zadaniem okazało się wyodrębnienie segmentu – niezależnego oceniania w postaci Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i jej oddziałów w postaci komisji okręgowych. Te wszystkie wspomniane wyżej zadania mające na celu unowocześnienie polskiej szkoły w sposób kompleksowy wdrożono 1 września 1999 roku, uruchamiając gimnazja i uruchamiając zmiany strukturalne w oświacie.

1 maja 2004 roku zastał polską szkołę wolną i jednocześnie w połowie drogi do nowoczesności. Tak wielkie zmiany, o których wspomniałem powyżej, okazały się tylko fragmentem koniecznych do przeprowadzenia jeszcze zmian. Wejście Polski do wspólnego rynku zmusza polską edukację szeroko rozumianą, zarówno szkoły jak i placówki kształcenia zawodowego, ustawicznego, placówki doskonalenia zawodowego do gruntownych zmian i przeorientowania swej działalności. Ta konieczność wymaga, a zarazem wymusza na polskich placówkach podejmowanie współpracy z najbliższym unijnym partnerem o wysokim stopniu rozwoju gospodarczego oraz ugruntowanym społeczeństwie obywatelskim jakim jest Republika Federalna Niemiec.

Największe płaszczyzny współpracy moim zdaniem powstają w obrębie placówek kształcenia i doskonalenia zawodowego, głównie o charakterze kursowym.

Z uwagi na ogrom problemu skoncentruję się na przedstawieniu możliwości współpracy na poziomie regionalnym. Po obu stronach granicy wewnątrzunijnej istnieją powiaty, które z uwagi na obszarowy zasięg i potencjał ludzki wydają się zbliżone. Po polskiej stronie widoczne staje się zainteresowanie kursami językowymi i kursami z zakresu minimum sanitarnego, bezpieczeństwa i higieny pracy, kursami z zakresu obrotu nieruchomości, itp.

Na polskim rynku istnieją już od dłuższego czasu firmy szkolące, które jednak poza małymi wyjątkami odstają od standardów europejskich, zarówno jeśli chodzi o poziom przekazywanych informacji, metod pracy oraz zaplecza multimedialnego tak pomocnego w kształceniu. Istniejące od dłuższego czasu zapotrzebowanie na takie formy kształcenia spowodowało wręcz lawinowy proces ich powstawania pod koniec lat 90-tych. Następnie lata 2001-2003 to okres masowego likwidowania tych placówek, które zaczęły odczuwać widoczny spadek uczestników, co wynikało głównie z recesji gospodarczej oraz zubożenia społeczeństwa, czyli potencjalnych zainteresowanych uczestnictwem. Obecnie wydaje się, że istnieje klimat do powstawania profesjonalnych placówek kształcenia kursowego o zasięgu regionalnym lub ponadregionalnym, np. powiatowym czy związku powiatów.

Placówka taka mogłaby mieć zgodnie z przepisami polskiego prawa oświatowego charakter Regionalnego Centrum Kursowego, gdzie władze właścicielskie stanowiłoby stowarzyszenie aktywizacji zawodowej i składać się z kilku placówek posiadających znaczną autonomię w funkcjonowaniu. Na szczęblu Centrum ważną rolę spełniałaby rada programowa, której zadaniem byłoby określanie kierunków kształcenia kursowego na podstawie przeprowadzanych cyklicznie badań rynku i współpracy z urzędami pracy.

W skład Regionalnego Centrum Kursowego w chwili obecnej na starcie Polski w Unii Europejskiej winny wchodzić wydaje się :

a) Ośrodek Kształcenia Kadr Oświaty – nastawiony na podnoszenie edukacji wśród nauczycieli, wykładowców placówek kursowych, opiekunów praktycznej nauki zawodu, opiekunów wycieczek szkolnych , ze szczególnym zwróceniem uwagi na doksztalcanie menadżerów oświaty – dyrektorów szkół i placówek.

Ważną rolę odgrywa w tym segmencie Centrum – możliwość występowania o wsparcie finansowe w postaci grantów marszałka województwa i kuratora oświaty.

Również samorządy i inne osoby prowadzące szkoły – mogłyby odpłatnie kierować swych pracowników na szkolenia i finansować ich kursy z ustawowego odpisu na doksztalcanie, które muszą zagwarantować w swych budżetach.

b) Ośrodek Kształcenia Ustawicznego – nastawiony na szeroką gamę kursów, seminariów i konferencji oraz działalność wydawniczą. Szczególny charakter tej właśnie placówki, jej rola i wpływ na rynek pracy wymaga również otwartości na osoby niepełnosprawne, zwłaszcza żyjące w środowisku wiejskim i małych miast.

Gama kursów oferowanych przez taką placówkę może być różna np. kursy komputerowe, kursy z zakresu higieny pracy, kursy z zakresu minimum sanitarnego, kursy wyceny i obrotu nieruchomościami, kursy wolontariatu, itp.

c) Studium Lingwistyczne – szczególna i bardzo potrzebna forma kształcenia kursowego nastawiona na doskonalenie umiejętności językowych, zwłaszcza języka niemieckiego i j. angielskiego na różnych poziomach zaawansowania, do kursów specjalistycznych językowych włącznie. Tu widzę szczególne płaszczyzny współpracy polsko-niemieckiej, praktycznie bez ograniczeń.

d) Pracownia Diagnoz i Analiz – mózg Centrum, wyposażona w nowoczesny sprzęt komputerowy i bazę danych o rynku pracownia, choć kosztowna wydaje się dziś konieczna. Tu również istnieją szczególne pola współpracy i wsparcia ze strony niemieckiej.

Reasumując należy stwierdzić, iż współpraca na płaszczyźnie oświaty pomiędzy placówkami polskimi i niemieckimi jest koniecznością dla polskiej edukacji aby ją unowocześnić i dokończyć reformę aby mogła służyć społeczeństwu obywatelskiemu.

Lista uczestników:

dr Abraham Wolfgang, *Przedsiębiorstwo Doradcze d/s polsko-niemieckich kooperacji*
Antosiewicz Andrzej, *NSZZ Solidarność*
Beile Judith, *wmp consult*
Bergstreser Michael, *związki zawodowe NGG*
Bernstorf Anna, *DGB Okręg Saksonia*
Bloempott Jan, *IG Metall*
Czarnetta Ingrid, *DGB Okręg Berlin-Brandenburgia*
Delecka Aleksandra, *NSZZ Solidarność Pomorze Zachodnie*
Deutschland Peter, *DGB Okręg Północ*
Falck-Steffens Christiane, *Urząd Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego Pomorze Przednie*
Fritze Bernd, *ver.di*
Gadomski Jerzy, *NSZZ Solidarność Pomorze Zachodnie*
Geisler Monika, *KOWA Neubrandenburg*
dr. Gerlach Frank, *Fundacja im Hansa-Böcklera*
Giecwicz Bartosz, *Uniwersytet Greifswald*
Glawe Heiko, *DGB Okręg Berlin-Brandenburgia*
Grundheber-Pilgram Alfons, *DGB Okręg Nord*
dr Grundmann Martin, *schiff gmbH*
Hamann Simone, *Gazeta Osee Zeitung*
Hasselmann Jörg, *Urząd Powiatowy Wschodnie Przedpomorze*
Haufe Martin, *NDR Radio Greifswald*
Heilmann Ernst, *ver.di Północ*
dr Herschelmann Bodo, *Titan e.V. Neubrandenburg*
Himmel Olaf, *DGB Region Uckermark/Barnim*
dr Hirschel Dierk, *DGB Zarząd Federalny*
Höhner Dirk, *KOWA Frankfurt/Odra*
Holter, Helmut, *Ministerstwo Pracy, Budownictwa i Rozwoju Regionalnego Meklemburgia-Pomorze Przednie*
Prof. Hozer Józef, *Uniwersytet Szczeciński*
Jakubik Piotr, *GSA Agencja Morza Bałtyckiego*
Janssen Ronald, *Europejska Konfederacja Związków Zawodowych*
Jurek Mieczysław, *NSZZ Solidarność Pomorze Zachodnie*
Kathmann Maria, *DGB Zarząd Federalny*
Klein Bernhard, *IG Metall*
Knauf Dieter, *Profile Przedsiębiorstwo Konsultingowe*
Köhler Peter, *DGB Region Szlezwik-Holsztyn Północ*
Köhn Holger, *Polsko-Niemieckie Towarzystwo Wspierania Gospodarki*
Komołowski, Longin, *NSZZ Solidarność Pomorze Zachodnie*
Kopel, Mechthild, *ISA Consult GmbH*
dr Król Wojciech, *tłumacz*
Kruse Henning, *schiff gmbH*
Kühl Renate, *Urząd Miejski Greifswald*
Lemke Klaus, *DGB Lauenburg*
Lewandowska Aleksandra, *wmp consult*
dr Lis Christian, *Instytut Analiz Diagnoz i Prognoz Gospodarczych w Szczecinie*
Maack Klaus, *wmp consult*

Maciaszek Anna, *schiff gmbH*
Maertzke Manfred, *ACE AutoClubEuropa*
prof. dr Methling Wolfgang, *Ministerstwo Ochrony Środowiska Meklemburgia-Pomorze Przednie*
Meyer Petra, *DGB Okręg Berlin-Brandenburgia*
Meyer Zygmunt, *Urząd Marszałkowski Woj. Zachodniopomorskiego*
Meyn Beate, *Zarząd Miasta Greifswald, Urząd Gospodarczy*
Michaelis Heidi, *Urząd Miejski Ueckermünde*
Murawski Dieter, *Zrzeszenie Bezrobotnych w Niemczech*
Okon Waldemar, *Urząd Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego Pomorze Przednie*
Patecka Anna, *KOWA Neubrandenburg*
Pauly Uta, *Ministerstwo Pracy, Budownictwa i Rozwoju Regionalnego Meklemburgia-Pomorze Przednie*
Plewig Anja, *DGB Okręg Północ*
Pluta Zbigniew, *ZARR Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego*
prof. Ribhegge Hermann, *Europejski Uniwersytet Viadrina*
Rygiel Dżysław, *NSZZ Solidarność Pomorze Zachodnie*
Sachtler Bianka, *Urząd Miejski Ueckermünde*
Scholz Dieter, *DGB Okręg Berlin-Brandenburgia*
Schulz Volker, *DGB Region Pomorze Przednie*
Schwelgengrüber Renate, *Ministerstwo Pracy, Budownictwa i Rozwoju Regionalnego Meklemburgia-Pomorze Przednie*
Schwerin Heiko, *DGB Okręg Północ*
Selke Karsten, *Izba Przemysłowo-Handlowa Neubrandenburg*
Seveda Tomasz, *tłumacz*
Sobieski Ornel, *Urząd Marszałkowski Woj. Zachodniopomorskiego*
Steffen Heidrun, *Towarzystwo Wspierania Rozwoju Regionalnego w Uecker*
Thurow Frank, *Wolgast TV*
Trietz Katarzyna, *KOWA Frankfurt/Odra*
Tyskiewicz Rajmunda, *NSZZ Solidarność Pomorze Zachodnie*
Tyszkiewicz-Janik Dorota, *Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie*
Uder Elisabeth,
Uder Helmut, *DGB Okręg Północ*
Ulatowski Jan, *GSA Agencja Morza Bałtyckiego*
Wack Siegfried, *Urząd Powiatowy Uecker-Randow*
Wieczorek Dariusz, *Grupa Energetyczna Enea S.A.*
Wien Alexa, *Fracja PDS Meklemburgia Pomorze-Przednie*
Wind Peter, *IG BCE*
Włodarczyk Wiola, *KOWA Frankfurt/Odra*
Zieliński Krzysztof, *NSZZ Solidarność Pomorze Zachodnie*
Żurawski Krzysztof, *NSZZ Solidarność Pomorze Zachodnie*